Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΆΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΎ ΕΙΣΑΓΓΕΛΈΑ
GERARD HOGAN
της 11ης Φεβρουαρίου 2021 [1]

Υπόθεση C-921/19

LH
κατά
Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

[αίτηση του Rechtbank Den Haag, zittingsplaats' s-Hertogenbosch
(περιφερειακού δικαστηρίου Χάγης,
με τόπο συνεδριάσεως στο Hertogenbosch, Κάτω Χώρες)
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Προδικαστική παραπομπή – Συνοριακοί έλεγχοι, άσυλο και μετανάστευση – Πολιτική ασύλου – Κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας – Οδηγία 2013/32/ΕΕ – Λόγοι απαραδέκτου – Άρθρο 40 – Μεταγενέστερη αίτηση – Νέα στοιχεία ή πορίσματα – Μέτρο εκτιμήσεως – Βάρος αποδείξεως – Άρθρο 19, παράγραφος 2, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Προστασία από το ενδεχόμενο απέλασης»

I. Εισαγωγή

1. Στο πλαίσιο του Προγράμματος της Στοκχόλμης, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επισήμανε ότι «είναι σημαντικό να προσφέρεται στα πρόσωπα, ανεξάρτητα από το κράτος μέλος στο οποίο υποβάλλουν αίτηση ασύλου, ισότιμο επίπεδο μεταχείρισης όσον αφορά τις συνθήκες υποδοχής και κοινή αντιμετώπιση όσον αφορά τις διαδικαστικές ρυθμίσεις και τον προσδιορισμό του παρεχόμενου καθεστώτος. Στόχος πρέπει να είναι οι παρεμφερείς υποθέσεις να αντιμετωπίζονται με τον ίδιο τρόπο και να καταλήγουν στο ίδιο αποτέλεσμα» [2]. Η ευγενής αυτή επιδίωξη συνιστά το υπόβαθρο της παρούσας αίτησης προδικαστικής αποφάσεως, καθώς στο επίκεντρο των υποβληθέντων ερωτημάτων βρίσκεται το ζήτημα της ίσης μεταχείρισης των αιτούντων άσυλο, ανεξαρτήτως του κράτους μέλους στο οποίο υποβάλλουν την αίτηση ασύλου.

[1] Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

[2] Πρόγραμμα της Στοκχόλμης – Μια ανοικτή και ασφαλής Ευρώπη που εξυπηρετεί και προστατεύει τους πολίτες (ΕΕ 2010, C 115, σ. 1), σημείο 6.2. Αυτή η απόπειρα επίτευξης κοινού μέτρου είναι ήδη εμφανής από την αλλαγή του τίτλου της οδηγίας 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (αναδιατύπωση) (ΕΕ 2013, L 180, σ. 60, και διορθωτικά ΕΕ 2015, L 29, σ. 16, και ΕΕ 2015, L 114, σ. 25, στο εξής: οδηγία περί διαδικασιών), σε σχέση με την προϊσχύουσα αυτής οδηγία 2005/85/ΕΚ του Συμβουλίου, της 1ης Δεκεμβρίου 2005, σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές για τις διαδικασίες με τις οποίες τα κράτη μέλη χορηγούν και ανακαλούν το καθεστώς του πρόσφυγα (ΕΕ 2005, L 326, σ. 13). Ωστόσο, βάσει της αιτιολογικής σκέψης 13 της οδηγίας περί διαδικασιών, η οποία αναφέρεται μόνο σε «προσέγγιση των κανόνων σχετικά με τις διαδικασίες χορήγησης και ανάκλησης της διεθνούς προστασίας», και το άρθρο 5 της εν λόγω οδηγίας, που επιτρέπει στα κράτη μέλη να θεσπίζουν ή να διατηρούν σε ισχύ περισσότερο ευνοϊκές απαιτήσεις, καθίσταται σαφές ότι η οδηγία περί διαδικασιών δεν επιδιώκει την επίτευξη πλήρους εναρμόνισης στα θέματα τα οποία ρυθμίζει.

2. Συγκεκριμένα, το βασικό ζήτημα που τίθεται στην υπό κρίση υπόθεση –ήτοι υπό ποιες περιστάσεις ο αιτών άσυλο μπορεί να επικαλεστεί «νέα στοιχεία ή πορίσματα» στο πλαίσιο υποβολής νέας αίτησης ασύλου υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 40, παράγραφος 2, της οδηγίας περί διαδικασιών– έχει αποτελέσει αντικείμενο αποκλινουσών ερμηνειών σε διάφορα κράτη μέλη. Στο πλαίσιο ερευνητικού προγράμματος τα αποτελέσματα του οποίου δημοσιεύθηκαν το 2010, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR, στο εξής: Ύπατη Αρμοστεία) διαπίστωσε –αναφορικά, όμως, με την οδηγία 2005/85– ότι, ως προς την ως άνω φράση, «από τα πορίσματα της έρευνας προκύπτουν στην πράξη μεγάλες ερμηνευτικές αποκλίσεις. Φαίνεται ότι η έκφραση αυτή τυγχάνει διαφορετικής ερμηνείας τόσο στα διάφορα κράτη μέλη όσο και εντός κάθε κράτους μέλους» [3]. Οι Κάτω Χώρες, η χώρα από την οποία προέρχεται η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, μνημονεύονται ως ένα από τα τρία κράτη που ακολουθούν μια συσταλτική ερμηνεία [4]. Περαιτέρω, η Ύπατη Αρμοστεία «υποδεικνύει τη σαφή αναγκαιότητα μεγαλύτερης σαφήνειας και συνέπειας μέσω της κατάρτισης λεπτομερέστερων νομοθετικών διατάξεων ή άλλων κατευθυντήριων γραμμών για τους υπευθύνους λήψης αποφάσεων» [5].

3. Η οδηγία περί διαδικασιών [6] δεν περιλαμβάνει τέτοια λεπτομερέστερη νομοθετική διάταξη επί του ζητήματος αυτού. Ως εκ τούτου, κανένα στοιχείο δεν δικαιολογεί προφανώς τη διαπίστωση ότι η ερμηνεία του κριτηρίου «νέα στοιχεία ή πορίσματα» στα διάφορα κράτη μέλη έχει καταστεί πιο ομοιόμορφη.

4. Ο νομοθέτης της Ένωσης είχε πλήρη επίγνωση του ότι ο σκοπός της θεσπίσεως μιας κοινής διαδικασίας στο πλαίσιο της οποίας παρόμοιες υποθέσεις θα αντιμετωπίζονται κατά τον ίδιο τρόπο και θα καταλήγουν στο ίδιο αποτέλεσμα στα διάφορα κράτη μέλη εξαρτάται από την ομοιόμορφη εφαρμογή της οδηγίας περί διαδικασιών από τα κράτη μέλη. Ως εκ τούτου, διευκρίνισε, στην αιτιολογική σκέψη 10 της οδηγίας αυτής, ότι, κατά την εφαρμογή της, τα κράτη μέλη θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις σχετικές κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Υποστήριξης για το Άσυλο (EASO). Μέχρι σήμερα, η EASO έχει παράσχει πρακτικά εργαλεία και κατευθύνσεις σε διάφορους τομείς. Ωστόσο, η συνεισφορά της όσον αφορά μεταγενέστερες αιτήσεις είναι μέχρι στιγμής περιορισμένη [7]. Εναπόκειται τώρα στο Δικαστήριο να παράσχει ορισμένες ερμηνευτικές κατευθύνσεις επί του ζητήματος αυτού.

5. Με τις παρούσες προτάσεις, θα προσπαθήσω να εξηγήσω πώς τίθεται το ανωτέρω ζήτημα σε σχέση με τα πραγματικά περιστατικά της υπό κρίση υπόθεσης. Εντούτοις, είναι κατ' αρχάς αναγκαίο να παρατεθούν οι σχετικές νομοθετικές διατάξεις.

3 UNHCR, «Improving Asylum Procedures: Comparative Analysis and Recommendations for Law and Practice, Detailed Research on Key Asylum Procedures Directive Provisions», Μάρτιος 2010, σ. 401 (το τμήμα που αφορά τις μεταγενέστερες αιτήσεις ξεκινά στη σ. 361).

4 Όπ.π.

5 Όπ.π., σ. 407.

6 Λόγω ορισμένων ουσιωδών τροποποιήσεων, η οδηγία 2005/85 αναδιατυπώθηκε.

7 Βλ., για παράδειγμα, *Κατευθυντήριες γραμμές της EASO για τη διαδικασία ασύλου: επιχειρησιακά πρότυπα και δείκτες*, Σειρά πρακτικών οδηγών της EASO, Σεπτέμβριος 2019, πρότυπα 61 έως 63, και ιδίως δείκτης 62.1, που περιορίζεται στο να εξετάζει, ως κριτήριο για την εξακρίβωση του αν έχει θεσπιστεί διαδικασία προκαταρκτικής εξέτασης, κατά πόσον έχουν καταρτιστεί εσωτερικές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με το τι μπορεί να θεωρηθεί ως νέο στοιχείο ή πόρισμα.

II. Το νομικό πλαίσιο

A. Το δίκαιο της Ένωσης

1. Η οδηγία περί αναγνώρισης

6. Το άρθρο 4, παράγραφοι 1, 2 και 3, της οδηγίας 2011/95/ΕΕ[8] αφορά την αξιολόγηση των πραγματικών περιστατικών και των συνθηκών που σχετίζονται με τις αιτήσεις διεθνούς προστασίας. Το εν λόγω άρθρο προβλέπει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη μπορούν να κρίνουν ότι εναπόκειται στον αιτούντα να υποβάλει το συντομότερο δυνατόν όλα τα στοιχεία που απαιτούνται για την τεκμηρίωση της αίτησης διεθνούς προστασίας. Αποτελεί καθήκον των κρατών μελών να αξιολογούν, σε συνεργασία με τον αιτούντα, τα συναφή στοιχεία της αίτησής του.

2. Τα αναφερόμενα στην παράγραφο 1 στοιχεία συνίστανται σε δηλώσεις του αιτούντος και σε όλα τα έγγραφα που έχει ο αιτών στη διάθεσή του σχετικά με την ηλικία του, το προσωπικό του ιστορικό, συμπεριλαμβανομένου του ιστορικού των οικείων συγγενών του, την ταυτότητα, την (τις) ιθαγένεια(-ες), τη (τις) χώρα(-ες) και το (τα) μέρος(-η) προηγούμενης διαμονής του, προηγούμενες αιτήσεις ασύλου, τα δρομολόγια που ακολούθησε, τα ταξιδιωτικά του έγγραφα και τους λόγους για τους οποίους ζητεί διεθνή προστασία.

3. Η αξιολόγηση της αίτησης διεθνούς προστασίας θα πρέπει να γίνεται σε εξατομικευμένη βάση και να περιλαμβάνει τη συνεκτίμηση:

α) όλων των συναφών στοιχείων που σχετίζονται με τη χώρα καταγωγής κατά τον χρόνο λήψης απόφασης σχετικά με την αίτηση, συμπεριλαμβανομένων των νόμων και των κανονισμών στη χώρα καταγωγής και του τρόπου εφαρμογής τους·

β) των συναφών δηλώσεων και εγγράφων που υπέβαλε ο αιτών, συμπεριλαμβανομένων στοιχείων σχετικά με το εάν ο αιτών έχει ήδη ή ενδέχεται να υποστεί δίωξη ή σοβαρή βλάβη·

γ) της ατομικής κατάστασης και των προσωπικών περιστάσεων του αιτούντος, συμπεριλαμβανομένων παραγόντων όπως το προσωπικό ιστορικό, το φύλο και η ηλικία, ούτως ώστε να εκτιμηθεί εάν, βάσει των προσωπικών περιστάσεων του αιτούντος, οι πράξεις στις οποίες έχει ήδη ή θα μπορούσε να εκτεθεί ισοδυναμούν με δίωξη ή σοβαρή βλάβη·

δ) εάν οι δραστηριότητες του αιτούντος από τότε που εγκατέλειψε τη χώρα καταγωγής του ανελήφθησαν με αποκλειστικό ή κύριο σκοπό τη δημιουργία των απαραίτητων συνθηκών για την υποβολή αίτησης διεθνούς προστασίας, ούτως ώστε να εκτιμηθεί εάν ο ενδιαφερόμενος θα εκτεθεί, συνεπεία των εν λόγω δραστηριοτήτων, σε δίωξη ή σοβαρή βλάβη σε περίπτωση επιστροφής του στην εν λόγω χώρα·

ε) εάν θα ήταν εύλογο να αναμένεται ότι ο αιτών θα θέσει εαυτόν υπό την προστασία άλλης χώρας την ιθαγένεια της οποίας θα μπορούσε να διεκδικήσει.»

[8] Οδηγία 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας (αναδιατύπωση), (ΕΕ 2011, L 337, σ. 9, στο εξής: οδηγία περί αναγνώρισης).

7. Το άρθρο 4, παράγραφος 5, της οδηγίας περί αναγνώρισης ορίζει ότι, οσάκις τα κράτη μέλη εφαρμόζουν την αρχή σύμφωνα με την οποία εναπόκειται στον αιτούντα να τεκμηριώσει την αίτησή του για παροχή διεθνούς προστασίας και οσάκις ορισμένες πτυχές των δηλώσεων του αιτούντος δεν τεκμηριώνονται με έγγραφα ή άλλες αποδείξεις, οι πτυχές αυτές δεν χρειάζονται επιβεβαίωση εάν πληρούνται ορισμένα κριτήρια συνδεόμενα με τις προσπάθειες του αιτούντος και την εν γένει αξιοπιστία του.

8. Το άρθρο 14, παράγραφος 3, στοιχείο β', της οδηγίας περί αναγνώρισης προβλέπει περαιτέρω τα εξής:

«3. Τα κράτη μέλη ανακαλούν, τερματίζουν ή αρνούνται να ανανεώσουν το καθεστώς πρόσφυγα ενός υπηκόου τρίτης χώρας ή ανιθαγενούς εάν, αφού του χορηγήθηκε το καθεστώς πρόσφυγα, το οικείο κράτος μέλος αποδείξει ότι:

[…]

β) η εκ μέρους του ενδιαφερομένου διαστρέβλωση ή παράλειψη γεγονότων, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης πλαστών εγγράφων, υπήρξε αποφασιστική για τη χορήγηση του καθεστώτος πρόσφυγα.»

2. Η οδηγία περί διαδικασιών

9. Οι αιτιολογικές σκέψεις 21 και 36 της οδηγίας περί διαδικασιών έχουν ως εξής:

«(21) Εφόσον ο αιτών δώσει πειστικές εξηγήσεις, η έλλειψη εγγράφων κατά την είσοδο ή η χρήση πλαστών εγγράφων αυτή καθαυτή δεν θα πρέπει να συνεπάγεται την εφαρμογή συνοριακής ή ταχείας διαδικασίας.

[…]

(36) Όταν ο αιτών υποβάλλει νέα αίτηση χωρίς να προσκομίζει νέα στοιχεία ή επιχειρήματα, θα ήταν δυσανάλογο να υποχρεούνται τα κράτη μέλη να ανοίγουν νέα πλήρη εξεταστική διαδικασία. Στις περιπτώσεις αυτές, τα κράτη μέλη θα πρέπει να μπορούν να απορρίπτουν την αίτηση ως απαράδεκτη με βάση την αρχή του δεδικασμένου.»

10. Το άρθρο 31 της οδηγίας περί διαδικασιών θεσπίζει ορισμένους κανόνες σχετικά με τη διαδικασία εξέτασης των αιτήσεων διεθνούς προστασίας. Το άρθρο 31, παράγραφος 1, προβλέπει τον γενικό κανόνα, ενώ το άρθρο 31, παράγραφος 8, στοιχεία ε' και στ', περιέχει εξαιρέσεις:

«1. Τα κράτη μέλη εξετάζουν τις αιτήσεις διεθνούς προστασίας στο πλαίσιο διαδικασίας εξέτασης σύμφωνα με τις βασικές αρχές και εγγυήσεις του κεφαλαίου ΙΙ.

[…]

8. Τα κράτη μέλη μπορούν να ορίσουν ότι μια διαδικασία εξέτασης σύμφωνα με τις βασικές αρχές και εγγυήσεις του κεφαλαίου ΙΙ μπορεί να επιταχυνθεί και/ή να διενεργηθεί στα σύνορα ή σε ζώνες διέλευσης σύμφωνα με το άρθρο 43, εφόσον:

[…]

ε) ο αιτών έχει παρουσιάσει προδήλως ασυνεπείς και αντιφατικές πληροφορίες, ή σαφώς ψευδείς ή προφανώς απίθανες πληροφορίες οι οποίες έρχονται σε αντίθεση με επαρκώς τεκμηριωμένες πληροφορίες για τη χώρα καταγωγής, καθιστώντας έτσι σαφώς μη πειστική τη δήλωσή του ως προς το εάν πληροί τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για τον χαρακτηρισμό του ως δικαιούχου διεθνούς προστασίας δυνάμει της οδηγίας 2011/95/ΕΕ· ή

στ) ο αιτών έχει υποβάλει μεταγενέστερη αίτηση διεθνούς προστασίας, η οποία δεν είναι απαράδεκτη, σύμφωνα με το άρθρο 40 παράγραφος 5· […]».

11. Το άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο δ′, της οδηγίας περί διαδικασιών, σχετικά με το απαράδεκτο των αιτήσεων, ορίζει τα εξής:

«2. Τα κράτη μέλη μπορούν να θεωρήσουν αίτηση για διεθνή προστασία ως απαράδεκτη μόνο εάν:

[…]

δ) η αίτηση είναι μεταγενέστερη αίτηση στο πλαίσιο της οποίας δεν προέκυψαν ή υποβλήθηκαν από τον αιτούντα νέα στοιχεία ή πορίσματα σχετικά με την εξέταση του εάν ο αιτών πληροί τις προϋποθέσεις για να χαρακτηρισθεί δικαιούχος διεθνούς προστασίας δυνάμει της οδηγίας 2011/95/ΕΕ· […]».

12. Το άρθρο 40 της οδηγίας περί διαδικασιών τιτλοφορείται «Μεταγενέστερες αιτήσεις». Οι παράγραφοι 1 έως 5 του εν λόγω άρθρου είναι οπωσδήποτε κρίσιμες στο πλαίσιο εξέτασης της υπό κρίση υπόθεσης και προβλέπουν τα εξής:

«1. Όταν ένα πρόσωπο που έχει υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας σε κράτος μέλος προβαίνει σε περαιτέρω διαβήματα ή υποβάλλει μεταγενέστερη αίτηση στο ίδιο κράτος μέλος, το εν λόγω κράτος μέλος εξετάζει τα περαιτέρω διαβήματα ή τα στοιχεία της μεταγενέστερης αίτησης στο πλαίσιο της εξέτασης της προηγούμενης αίτησης ή της εξέτασης της αίτησης επανεξέτασης ή του ένδικου μέσου, εφόσον οι αρμόδιες αρχές μπορούν να λάβουν υπόψη τους και να εξετάσουν όλα τα στοιχεία στα οποία βασίζονται τα περαιτέρω διαβήματα ή η μεταγενέστερη αίτηση στο πλαίσιο αυτό.

2. Κατά τη λήψη απόφασης σχετικά με το παραδεκτό αίτησης για διεθνή προστασία σύμφωνα με το άρθρο 33 παράγραφος 2 στοιχείο δ), η μεταγενέστερη αίτηση διεθνούς προστασίας υποβάλλεται καταρχήν σε προκαταρκτική εξέταση προκειμένου να καθορισθεί εάν προέκυψαν ή υποβλήθηκαν από τον αιτούντα νέα στοιχεία ή πορίσματα σχετικά με την εξέταση του εάν ο αιτών πληροί τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για τον χαρακτηρισμό του ως δικαιούχου διεθνούς προστασίας δυνάμει της οδηγίας 2011/95/ΕΕ.

3. Εάν η προκαταρκτική εξέταση που αναφέρεται στην παράγραφο 2 καταλήξει στο συμπέρασμα ότι νέα στοιχεία ή πορίσματα έχουν προκύψει ή υποβληθεί από τον αιτούντα τα οποία αυξάνουν σημαντικά τις πιθανότητες χαρακτηρισμού του αιτούντος ως δικαιούχου διεθνούς προστασίας δυνάμει της οδηγίας 2011/95/ΕΕ, η αίτηση εξετάζεται περαιτέρω σύμφωνα με το κεφάλαιο II. Τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να προβάλουν άλλους λόγους για την περαιτέρω εξέταση μεταγενέστερης αίτησης.

4. Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν ότι η αίτηση εξετάζεται περαιτέρω μόνο εάν ο συγκεκριμένος αιτών, χωρίς υπαιτιότητά του, δεν μπόρεσε να επικαλεσθεί τα στοιχεία που

αναφέρονται στις παραγράφους 2 και 3 του παρόντος άρθρου κατά την προηγούμενη διαδικασία, ιδίως με την άσκηση του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής σύμφωνα με το άρθρο 46.

5. Σε περίπτωση μη περαιτέρω εξέτασης μιας μεταγενέστερης αίτησης δυνάμει του παρόντος άρθρου, η αίτηση θεωρείται απαράδεκτη σύμφωνα με το άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο δ'.»

13. Το άρθρο 42, παράγραφος 2, της οδηγίας περί διαδικασιών προβλέπει ότι τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίζουν στην εθνική τους νομοθεσία κανόνες για την προκαταρκτική εξέταση, περιλαμβανομένης της δυνατότητας διεξαγωγής της χωρίς προσωπική συνέντευξη.

Β. Το ολλανδικό δίκαιο

14. Το άρθρο 30a του Vreemdelingenwet 2000 (νόμου του 2000 περί αλλοδαπών, στο εξής: νόμος περί αλλοδαπών), το οποίο ισχύει από τις 20 Ιουλίου 2015, ορίζει τα εξής:

«1. Αίτηση για τη χορήγηση άδειας προσωρινής παραμονής [ασύλου] δύναται να κηρυχθεί απαράδεκτη κατά την έννοια του άρθρου 33 της οδηγίας περί διαδικασιών αν:

[…]

d. ο αλλοδαπός υπέβαλε μεταγενέστερη αίτηση ασύλου χωρίς να τη στηρίζει σε νέα στοιχεία ή πορίσματα ή χωρίς να προκύπτουν νέα στοιχεία ή πορίσματα ικανά να ασκήσουν επιρροή για την αξιολόγηση της αιτήσεως· […]

[…]».

III. Τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως της κύριας δίκης και η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως

15. Ο LH είναι Αφγανός υπήκοος, ο οποίος εργαζόταν επί τρία περίπου έτη ως οδηγός του διευθυντή υπηρεσίας αποκατάστασης και ανάπτυξης μιας αγροτικής περιφέρειας συγκεκριμένης επαρχίας στο Αφγανιστάν (στο εξής: πρώην εργοδότης). Μετά την αναχώρησή του από το Αφγανιστάν και την άφιξή του στις Κάτω Χώρες, ζήτησε άσυλο, προβάλλοντας ότι, κατά τη διάρκεια της ως άνω απασχόλησής του, είχε πέσει πολλές φορές σε ενέδρα των Ταλιμπάν. Ο LH ισχυρίστηκε επίσης ότι είχε δεχθεί προσωπικές απειλές αποκεφαλισμού, αν δεν παρέδιδε στους Ταλιμπάν το στέλεχος του οποίου ήταν οδηγός.

16. Ο Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Υπουργός Δικαιοσύνης και Ασφάλειας, Κάτω Χώρες, στο εξής: υπουργός), ήτοι η αρμόδια εν προκειμένω αποφαινόμενη αρχή[9], έκρινε αξιόπιστους μόνον τους ισχυρισμούς σχετικά με τις ενέδρες. Ωστόσο, ο υπουργός δεν θεώρησε αξιόπιστους τους άλλους ισχυρισμούς, σχετικά με τις προσωπικές απειλές, που προβλήθηκαν στο πλαίσιο της αίτησης ασύλου του LH στις Κάτω Χώρες.

17. Ο LH υπέβαλε την πρώτη, όπως απεδείχθη, αίτησή του για χορήγηση ασύλου ενώπιον των ολλανδικών αρχών στις 8 Δεκεμβρίου 2015. Προς τεκμηρίωση της αιτήσεώς του, προσκόμισε, μεταξύ άλλων, δήλωση του πρώην εργοδότη του, συνοδευόμενη από δήλωση της τοπικής πυροσβεστικής υπηρεσίας της πόλης καταγωγής του, αμφότερες εκ των οποίων είχαν

[9] Άρθρο 2, στοιχείο στ', της οδηγίας περί διαδικασιών.

παραληφθεί με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου/μέσω διαδικτύου. Στη δήλωση της πυροσβεστικής υπηρεσίας επιβεβαιωνόταν ο εμπρησμός της οικίας του LH μετά τη διαφυγή του από το Αφγανιστάν. Η δήλωση αυτή περιείχε περιγραφή των πραγματικών περιστατικών. Η εν λόγω περιγραφή συνοδευόταν από φωτογραφίες της καταστραφείσας οικίας. Μολονότι δεν είναι γνωστό ποιος έβαλε τη φωτιά στην οικία του, ο LH υποστηρίζει ότι πιθανότατα η πράξη αυτή τελέστηκε από τους Ταλιμπάν.

18. Δεδομένου ότι οι ισχυρισμοί του LH σχετικά με τις προσωπικές απειλές τις οποίες δήλωσε ότι δέχθηκε από τους Ταλιμπάν δεν κρίθηκαν αξιόπιστοι, η αίτησή του για χορήγηση ασύλου απορρίφθηκε από τον υπουργό, στις 8 Ιουνίου 2017. Η προσφυγή που ασκήθηκε κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, ήτοι του Rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch (περιφερειακού δικαστηρίου Χάγης, με τόπο συνεδριάσεως στο Hertogenbosch, Κάτω Χώρες), απορρίφθηκε ως αβάσιμη. Η τελευταία αυτή απόφαση επικυρώθηκε στις 23 Μαρτίου 2018 από το Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (τμήμα διοικητικών διαφορών του Συμβουλίου της Επικρατείας, Κάτω Χώρες). Δεδομένου ότι το Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (τμήμα διοικητικών διαφορών του Συμβουλίου της Επικρατείας) αποτελεί την υψηλότερη βαθμίδα της διοικητικής δικαιοσύνης των Κάτω Χωρών σε υποθέσεις δικαίου αλλοδαπών, η απόφαση αυτή κατέστη αμετάκλητη.

19. Μερικούς μήνες αργότερα, στις 26 Σεπτεμβρίου 2018, ο LH υπέβαλε δεύτερη αίτηση ασύλου ενώπιον του υπουργού. Δεν αμφισβητείται ότι πρόκειται για «μεταγενέστερη αίτηση» ασύλου κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο ιζ', της οδηγίας περί διαδικασιών. Με τη δεύτερη αυτή αίτηση, ο LH επιχείρησε να ενισχύσει την αξιοπιστία του ισχυρισμού του ότι είχε δεχθεί προσωπικές απειλές από τους Ταλιμπάν. Προς τούτο, προσκόμισε ορισμένα συμπληρωματικά έγγραφα, μεταξύ των οποίων τα πρωτότυπα της δήλωσης της πυροσβεστικής υπηρεσίας, συνοδευόμενα από δακτυλικά αποτυπώματα μαρτύρων. Ο LH προσκόμισε επίσης το πρωτότυπο της δήλωσης του πρώην εργοδότη του και αντίγραφο της σύμβασης εργασίας του. Εξέθεσε επίσης τους λόγους για τους οποίους δεν είχε μπορέσει να προσκομίσει τα έγγραφα αυτά στο πλαίσιο της προηγούμενης αίτησης.

20. Ο υπουργός απέρριψε τη μεταγενέστερη αίτηση ως απαράδεκτη. Κατά τον υπουργό, τα εν λόγω έγγραφα θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως «νέα στοιχεία ή πορίσματα» στο πλαίσιο μεταγενέστερης αίτησης, μόνον στην περίπτωση που είχε αποδειχθεί η γνησιότητα των νέων κατατεθέντων εγγράφων. Δεδομένου ότι η αρμόδια κρατική υπηρεσία, η οποία εξέτασε τα έγγραφα, δεν διέθετε υλικό αναφοράς, δεν ήταν σε θέση να διαπιστώσει αν τα έγγραφα είχαν εκδοθεί από υπηρεσία αρμόδια προς τούτο, ούτε να αποφανθεί επί της γνησιότητας και της ακρίβειας του περιεχομένου τους. Η τυπική προσέγγιση την οποία ακολούθησε ο υπουργός, προκειμένου να εκτιμήσει αν τα έγγραφα έπρεπε να θεωρηθούν ως «νέα στοιχεία και πορίσματα», ήταν σύμφωνη με την πάγια νομολογία του Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (τμήματος διοικητικών διαφορών του Συμβουλίου της Επικρατείας).

21. Ο LH προσέφυγε κατά της ως άνω απόφασης και ζήτησε τη λήψη προσωρινών μέτρων από το αιτούν δικαστήριο στις 4 Σεπτεμβρίου 2019. Ο LH διαφωνεί με την άνευ ετέρου απόρριψη της ανωτέρω αίτησής του ως απαράδεκτης, χωρίς καν ο υπουργός να εκτιμήσει την αποδεικτική αξία των πρωτότυπων εγγράφων τα οποία προσκόμισε ο LH. Ο LH θεωρεί ότι αδυνατεί να αποδείξει τη γνησιότητα των πρωτότυπων εγγράφων, καθώς δεν διαθέτει ούτε τους οικονομικούς πόρους ούτε τα πρακτικά μέσα προς τούτο. Δεδομένου ότι τα έγγραφα προέρχονται, στην πλειονότητά τους, από αφγανικές αρχές, ο LH υποστηρίζει ότι ο υπουργός είναι σε σαφώς καλύτερη θέση

προκειμένου να διενεργήσει περαιτέρω έρευνα, επικοινωνώντας απευθείας με τις αφγανικές αρχές. Επομένως, φρονεί ότι δεν είναι εύλογο να φέρει ο LH κατ' αποκλειστικότητα το βάρος αποδείξεως, μέσω της άνευ ετέρου απόρριψης των εν λόγω πρωτότυπων εγγράφων.

22. Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι από την εξέταση που διενήργησε ο υπουργός δεν προέκυψε καμία ένδειξη ότι τα έγγραφα δεν ήταν γνήσια ή ότι δεν προέρχονταν από αρμόδια αρχή ή ότι το περιεχόμενό τους ήταν ανακριβές. Μάλιστα, ο υπουργός δεν διατύπωσε καν συγκεκριμένους ενδοιασμούς ως προς τη γνησιότητα των εγγράφων. Απλώς δεν ήταν σε θέση να εκτιμήσει αν τα έγγραφα πληρούσαν τα ως άνω κριτήρια. Θα μπορούσε να επισημανθεί ότι, κατ' εφαρμογήν των κανόνων και πρακτικών που ακολουθεί, ο υπουργός δεν παρέσχε στον LH δυνατότητα ακροάσεως πριν από την απόρριψη της δεύτερης αίτησης του τελευταίου.

23. Το αιτούν δικαστήριο αμφιβάλλει κατά πόσον η προμνησθείσα πάγια νομολογία του Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (τμήματος διοικητικών διαφορών του Συμβουλίου της Επικρατείας) είναι σύμφωνη με το δίκαιο της Ένωσης. Υπενθυμίζει, μεταξύ άλλων, την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (στο εξής: ΕΔΔΑ) στην υπόθεση M.D. και M.A. κατά Βελγίου, με την οποία το ΕΔΔΑ έκρινε ότι η απόρριψη εγγράφων χωρίς εξέταση της γνησιότητας, της σημασίας και της αποδεικτικής αξίας τους συνιστά μια υπερβολικά τυπολατρική προσέγγιση, ακόμη και στο πλαίσιο μεταγενέστερης αίτησης[10].

24. Το αιτούν δικαστήριο εκφράζει την ανησυχία ότι η μη εξέταση του περιεχομένου πρωτότυπων εγγράφων μόνον για τον λόγο ότι δεν μπορεί να εξακριβωθεί η γνησιότητά τους είναι πιθανώς αντίθετη προς το δικαίωμα ασύλου, την αρχή της μη επαναπροώθησης και το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής, που κατοχυρώνονται αντιστοίχως με τα άρθρα 18, 19 και 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης), ερμηνευόμενα ιδίως υπό το πρίσμα των άρθρων 3 και 13 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (στο εξής: ΕΣΔΑ). Τούτο ισχύει κατά μείζονα λόγο διότι η πρακτική της απόρριψης, στο πλαίσιο μεταγενέστερης διαδικασίας, πρωτότυπων εγγράφων των οποίων η γνησιότητα δεν μπορεί να εξακριβωθεί (στο εξής: έγγραφα ανεξακρίβωτης γνησιότητας), συνεπάγεται ότι μπορεί να ληφθεί απόφαση χωρίς να παρασχεθεί δικαίωμα ακροάσεως στον αιτούντα.

25. Περαιτέρω, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι μόνον στο πλαίσιο μεταγενέστερης διαδικασίας δεν εξετάζονται τα έγγραφα ανεξακρίβωτης γνησιότητας, τα οποία ωστόσο λαμβάνονται υπόψη στο πλαίσιο της αρχικής διαδικασίας. Εξηγεί ότι, με βάση την πάγια νομολογία του Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (τμήματος διοικητικών διαφορών του Συμβουλίου της Επικρατείας), βαρύνουσα σημασία έχει το γεγονός ότι η επιχειρηματολογία του προσφεύγοντος έχει ήδη κριθεί ως μη αξιόπιστη και ότι τούτο μπορεί να ληφθεί υπόψη από τον υπουργό κατά την εκ μέρους του αξιολόγηση των εγγράφων ανεξακρίβωτης γνησιότητας. Δεδομένου ότι, στο πλαίσιο της πάγιας νομολογίας του, το Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (τμήμα διοικητικών διαφορών του Συμβουλίου της Επικρατείας) έχει αποφανθεί μόνον επί του βάρους αποδείξεως, το αιτούν δικαστήριο ζητεί περαιτέρω να αποσαφηνιστεί αν τα αντίγραφα πρέπει, ως προς το ζήτημα αυτό, να τυγχάνουν διαφορετικής μεταχείρισης σε σχέση με έγγραφα προερχόμενα από πηγή που δεν μπορεί αντικειμενικά να ελεγχθεί. Επίσης, διατηρεί αμφιβολίες ως προς το αν το βάρος αποδείξεως της γνησιότητας των εγγράφων βαρύνει αποκλειστικά τον αιτούντα διεθνή προστασία στο πλαίσιο μεταγενέστερης αίτησης.

[10] Απόφαση του ΕΔΔΑ της 19ης Ιανουαρίου 2016 (CE:ECHR:2016:0119JUD005868912, §§ 55 και 64).

26. Υπό τις συνθήκες αυτές, το αιτούν δικαστήριο αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία, να διατάξει τη λήψη προσωρινών μέτρων μέχρις ότου εκδοθεί απόφαση επί της προσφυγής και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Συνάδει προς το άρθρο 40, παράγραφος 2, της οδηγίας περί διαδικασιών σε συνδυασμό με το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας περί αναγνώρισης, καθώς και προς τα άρθρα 47 και 52 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης η εκτίμηση αποφαινόμενης αρχής κράτους μέλους κατά την οποία πρωτότυπα έγγραφα ουδέποτε μπορούν να αποτελούν νέα στοιχεία ή πορίσματα, αν η γνησιότητά τους δεν μπορεί να εξακριβωθεί; Εφόσον μια τέτοια πρακτική δεν συνάδει προς τις ανωτέρω διατάξεις, ασκεί κάποια επιρροή το αν ο αιτών υποβάλει, στο πλαίσιο μεταγενέστερης αίτησης, αντίγραφα εγγράφων ή έγγραφα προερχόμενα από πηγή που δεν μπορεί αντικειμενικά να ελεγχθεί;

2) Έχει το άρθρο 40 της οδηγίας περί διαδικασιών σε συνδυασμό με το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας περί αναγνώρισης την έννοια ότι, κατά την εξέταση εγγράφων και την αξιολόγηση της αποδεικτικής αξίας τους, η αποφαινόμενη αρχή κράτους μέλους επιτρέπεται να προβαίνει σε διάκριση μεταξύ εγγράφων που έχουν υποβληθεί στο πλαίσιο της αρχικής αίτησης ή και εγγράφων που έχουν υποβληθεί στο πλαίσιο της μεταγενέστερης αίτησης; Επιτρέπεται σε κράτος μέλος, σε περίπτωση υποβολής εγγράφων στο πλαίσιο μεταγενέστερης αίτησης, να μην ανταποκρίνεται περαιτέρω στο καθήκον συνεργασίας όταν η γνησιότητα των εγγράφων αυτών δεν μπορεί να εξακριβωθεί;»

27. Γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν ο LH, η Ολλανδική Κυβέρνηση και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

IV. Ανάλυση

28. Αμφότερα τα προδικαστικά ερωτήματα αφορούν την ερμηνεία του άρθρου 40 της οδηγίας περί διαδικασιών σε συνδυασμό με το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας περί αναγνώρισης. Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν τυχόν ερμηνεία της εθνικής νομοθεσίας περί μεταφοράς του άρθρου 40, παράγραφος 2, της οδηγίας περί διαδικασιών στην εσωτερική έννομη τάξη υπό την έννοια ότι έγγραφα ανεξακρίβωτης γνησιότητας ουδέποτε δύνανται να αποτελούν «νέα στοιχεία ή πορίσματα» αντιβαίνει στη διάταξη αυτή, καθώς και στα άρθρα 47 και 52 του Χάρτη. Επομένως, το προδικαστικό ερώτημα εστιάζει στο τι μπορεί να θεωρηθεί ως «νέα στοιχεία ή πορίσματα» κατά την έννοια της διατάξεως αυτής. Σε περίπτωση που το Δικαστήριο κρίνει ότι η ως άνω διάταξη δεν επιτρέπει την άνευ ετέρου απόρριψη εγγράφων ανεξακρίβωτης γνησιότητας, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, με το δεύτερο σκέλος του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος, αν η εκτίμηση αυτή διαφέρει στην περίπτωση που πρόκειται όχι για πρωτότυπα ανεξακρίβωτης γνησιότητας, αλλά για αντίγραφα. Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά αν η αποφαινόμενη αρχή, οσάκις εκτιμά έγγραφα, επιτρέπεται να τα διακρίνει αναλόγως του αν έχουν υποβληθεί στο πλαίσιο αρχικής αίτησης ή στο πλαίσιο μεταγενέστερης αίτησης και αν, στην τελευταία αυτή περίπτωση, ένα κράτος μέλος δύναται να αποφασίσει να μην ανταποκριθεί περαιτέρω στο καθήκον συνεργασίας, όταν δεν μπορεί να εξακριβωθεί η γνησιότητα των εν λόγω εγγράφων.

29. Τα ως άνω ερωτήματα συνδέονται πολύ στενά μεταξύ τους και, ως εκ τούτου προτείνω να συνεξεταστούν.

Α. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

30. Πρώτον, επισημαίνεται ότι, μολονότι η οδηγία περί διαδικασιών επιδιώκει να διασφαλίσει ότι παρόμοιες περιπτώσεις θα τυγχάνουν ίδιας μεταχειρίσεως και θα καταλήγουν στο ίδιο αποτέλεσμα, η προσέγγισή της στηρίζεται στη λογική μιας ενιαίας διαδικασίας και ορισμένων ελάχιστων κοινών κανόνων[11]. Ωστόσο, η οδηγία αυτή περιέχει ορισμένες διατάξεις που επιτρέπουν ρητώς στα κράτη μέλη να θεσπίζουν διαφορετικούς ή συμπληρωματικούς κανόνες, πέραν της γενικής τους εξουσίας να θεσπίζουν ή να διατηρούν σε ισχύ ευνοϊκότερες απαιτήσεις, την οποία προβλέπει το άρθρο 5 της οδηγίας περί διαδικασιών. Εντούτοις, μια τέτοια εξουσία εκτίμησης πρέπει να ασκείται τηρουμένων των σκοπών που επιδιώκει η εν λόγω οδηγία καθώς και ο Χάρτης[12].

31. Όσον αφορά τις μεταγενέστερες αιτήσεις, τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν και άλλους λόγους για την εξέταση μεταγενέστερης αίτησης[13]. Μπορούν επίσης να προβλέπουν ότι η περαιτέρω εξέταση μεταγενέστερης αίτησης προϋποθέτει ότι ο αιτών, χωρίς υπαιτιότητά του, δεν μπόρεσε να επικαλεσθεί τα αποδεικτικά στοιχεία στα οποία στήριξε την αίτησή του στο πλαίσιο της προηγούμενης διαδικασίας[14]. Επιπλέον, τα κράτη μέλη διαθέτουν περαιτέρω εξουσία εκτίμησης να προβλέπουν εξαιρέσεις από το δικαίωμα παραμονής[15] καθώς και όσον αφορά τους διαδικαστικούς κανόνες[16]. Θα επανέλθω αμέσως στη δεύτερη από τις εν λόγω διατάξεις.

Β. Η διάρθρωση της διαδικασίας υποβολής μεταγενέστερων αιτήσεων

32. Το άρθρο 40, παράγραφοι 2 και 3, της οδηγίας περί διαδικασιών καθιερώνει προκαταρκτική διαδικασία[17] για τη λήψη αποφάσεως επί του παραδεκτού νέας αίτησης διεθνούς προστασίας κατόπιν απορρίψεως προγενέστερης αντίστοιχης αίτησης. Το εν λόγω άρθρο προβλέπει δύο κριτήρια. Πρώτον, πρέπει να προέκυψαν ή να υποβλήθηκαν από τον αιτούντα «νέα στοιχεία ή πορίσματα» σχετικά με την εξέταση του εάν ο αιτών πληροί τις προϋποθέσεις για τη χορήγηση καθεστώτος διεθνούς προστασίας. Δεύτερον, τα νέα αυτά στοιχεία ή πορίσματα πρέπει να αυξάνουν σημαντικά τις πιθανότητες χαρακτηρισμού του αιτούντος ως δικαιούχου διεθνούς προστασίας δυνάμει της οδηγίας περί αναγνώρισης. Για να μπορεί να εξεταστεί το δεύτερο κριτήριο, θα πρέπει να πληρούται το πρώτο. Το άρθρο 40, παράγραφος 3, της οδηγίας περί διαδικασιών προβλέπει ότι, εφόσον πληρούνται αμφότερα τα κριτήρια, η αίτηση πρέπει να εξεταστεί περαιτέρω σύμφωνα με το κεφάλαιο ΙΙ της οδηγίας περί διαδικασιών. Το κεφάλαιο ΙΙ απαριθμεί τις βασικές αρχές και εγγυήσεις στις οποίες στηρίζονται οι διαδικασίες χορήγησης και ανάκλησης του καθεστώτος διεθνούς προστασίας. Αντιθέτως, κατά την προκαταρκτική εξέταση,

[11] Πρβλ. απόφαση της 25ης Ιουλίου 2018, A (C-404/17, EU:C:2018:588, σκέψη 30), και προτάσεις μου στην υπόθεση Addis (C-517/17, EU:C:2020:225, σημείο 74).

[12] Βλ., σχετικά με άλλες οδηγίες που εντάσσονται στο ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου, αποφάσεις της 21ης Δεκεμβρίου 2011, N.S. κ.λπ. (C-411/10 και C-493/10, EU:C:2011:865, σκέψη 68), της 13ης Μαρτίου 2019, E. (C-635/17, EU:C:2019:192, σκέψη 53), και της 12ης Δεκεμβρίου 2019, Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Οικογενειακή επανένωση – αδελφή του πρόσφυγα) (C-519/18, EU:C:2019:1070, σκέψεις 62 και 64).

[13] Κατά το άρθρο 40, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας περί διαδικασιών.

[14] Άρθρο 40, παράγραφος 4, της οδηγίας περί διαδικασιών. Η διαδικασία που περιγράφεται στο άρθρο 40 μπορεί επίσης να εφαρμοστεί στις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 6 του ίδιου άρθρου. Όμως, οι περιπτώσεις αυτές δεν αποτελούν αντικείμενο της υπό κρίση υπόθεσης.

[15] Άρθρο 41 της οδηγίας περί διαδικασιών. Εντούτοις, το ζήτημα αυτό δεν αποτελεί αντικείμενο της υπό κρίση υπόθεσης.

[16] Άρθρο 42, παράγραφος 2, της οδηγίας περί διαδικασιών.

[17] Η εν λόγω προκαταρκτική διαδικασία προβλέπεται ειδικώς στο άρθρο 40, παράγραφος 2, της οδηγίας περί διαδικασιών σχετικά με τις μεταγενέστερες αιτήσεις και πρέπει να διακρίνεται από την αρχική αίτηση.

οι αιτούντες απολαύουν (μόνον) των εγγυήσεων που απαριθμούνται στο άρθρο 12, παράγραφος 1, της οδηγίας περί διαδικασιών, όπως ορίζεται στο άρθρο 42, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής [18].

33. Μολονότι το άρθρο 42, παράγραφος 2, της οδηγίας περί διαδικασιών επιτρέπει στα κράτη μέλη να θεσπίζουν στην εθνική τους νομοθεσία κανόνες σχετικά με τη διεξαγωγή της προκαταρκτικής εξέτασης, τα κράτη μέλη δεν διαθέτουν κανένα περιθώριο εκτίμησης ως προς τα κριτήρια της προκαταρκτικής εξέτασης [19]. Εάν υπάρχουν «νέα στοιχεία ή πορίσματα» και εφόσον τούτα αυξάνουν σημαντικά τις πιθανότητες χαρακτηρισμού του αιτούντος ως δικαιούχου διεθνούς προστασίας [20], η νέα αυτή αίτηση ασύλου θα πρέπει να εξετάζεται περαιτέρω. Το άρθρο 42, παράγραφος 2, της οδηγίας περί διαδικασιών επιτρέπει επίσης στα κράτη μέλη να θεσπίζουν κανόνες οι οποίοι, αφενός, υποχρεώνουν όσους υποβάλλουν αίτηση στο πλαίσιο μεταγενέστερης διαδικασίας να αναφέρουν τα γεγονότα και να παρέχουν τα αποδεικτικά στοιχεία που δικαιολογούν τη νέα διαδικασία, και, αφετέρου, προβλέπουν ότι η προκαταρκτική εξέταση μπορεί να διεξάγεται μόνο βάσει γραπτών παρατηρήσεων [21]. Εντούτοις, η εν λόγω διάταξη προβλέπει ότι οι κανόνες αυτοί «δεν πρέπει να καθιστούν αδύνατη την πρόσβαση των αιτούντων σε νέα διαδικασία ούτε να οδηγούν πρακτικώς στη ματαίωση ή στο σοβαρό περιορισμό της πρόσβασης αυτής» [22].

34. Εντούτοις, κατά την άποψή μου, η πρακτική του υπουργού –την οποία, όπως αναφέρει το αιτούν δικαστήριο, έχει επικυρώσει το Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (τμήμα διοικητικών διαφορών του Συμβουλίου της Επικρατείας)– να *μη* χαρακτηρίζει *ποτέ* τα έγγραφα ανεξακρίβωτης γνησιότητας ως «νέα στοιχεία ή πορίσματα» στο πλαίσιο μεταγενέστερης αίτησης, δεν εμπίπτει στην εξαίρεση του άρθρου 42, παράγραφος 2, της οδηγίας περί διαδικασιών. Εκφράζω την άποψη αυτή επειδή, αφενός, η πρακτική αυτή δεν αφορά τα

[18] Μολονότι γίνεται αναφορά μόνο στο άρθρο 12 της οδηγίας περί διαδικασιών, και παρότι από το άρθρο 40, παράγραφος 3, της ίδιας οδηγίας μπορεί να συναχθεί ότι δεν έχουν όλες οι διατάξεις του δευτέρου κεφαλαίου εφαρμογή στην προκαταρκτική εξέταση, εντούτοις τούτο δεν σημαίνει ότι τα κράτη μέλη διαθέτουν απεριόριστη διακριτική ευχέρεια ως προς τον τρόπο διεξαγωγής της διαδικασίας αυτής. Βλ., για παράδειγμα, απόφαση της 9ης Φεβρουαρίου 2017, M (C-560/14, EU:C:2017:101, σκέψη 25), με την οποία το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι το δικαίωμα ακροάσεως αποτελεί αναπόσπαστο μέρος των δικαιωμάτων άμυνας, ο σεβασμός των οποίων συνιστά γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης και, επομένως, έχει εφαρμογή οσάκις οι διοικητικές αρχές των κρατών μελών λαμβάνουν μέτρα τα οποία εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, ακόμη και σε περίπτωση κατά την οποία η εφαρμοστέα ρύθμιση δεν προβλέπει ρητώς τέτοια διαδικαστική απαίτηση. Επομένως, το γεγονός ότι το άρθρο 42, παράγραφος 1, της οδηγίας περί διαδικασιών απλώς και μόνον αναφέρει ότι πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα ώστε οι αιτούντες να απολαύουν των εγγυήσεων που απαριθμούνται στο άρθρο 12, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής κατά την προκαταρκτική εξέταση, ουδόλως σημαίνει ότι οι προϋποθέσεις για την εξέταση των αιτήσεων που προβλέπονται στο άρθρο 10 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο περιέχει ορισμένους θεμελιώδεις κανόνες (όπως τον κανόνα ότι οι αιτήσεις πρέπει να εξετάζονται και οι αποφάσεις να λαμβάνονται αντικειμενικά και αμερόληπτα, σύμφωνα με την παράγραφο 3, στοιχείο α', της εν λόγω διατάξεως), δεν έχουν εφαρμογή στην περίπτωση προκαταρκτικής εξέτασης.

[19] Με την επιφύλαξη της δυνατότητας των κρατών μελών να προβλέπουν άλλους λόγους για την περαιτέρω εξέταση μεταγενέστερης αίτησης σύμφωνα με το άρθρο 40, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας περί διαδικασιών, και τηρουμένης της αρχής ότι θα πρέπει να επιτρέπεται στα κράτη μέλη να θεσπίζουν ή να διατηρούν σε ισχύ περισσότερο ευνοϊκές διατάξεις (βλ. άρθρο 5 και αιτιολογική σκέψη 14 της οδηγίας περί διαδικασιών).

[20] Το κριτήριο αυτό επιτρέπει ασφαλώς ένα περιθώριο εκτίμησης της αποφαινόμενης αρχής. Εντούτοις, τα περιθώρια εκτίμησης δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται κατά τρόπο που μπορεί να θίγει τον σκοπό της οδηγίας [βλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα N. Wahl στην υπόθεση E. (C-635/17, EU:C:2018:973, σημείο 51) όσον αφορά την οδηγία 2003/86/ΕΚ του Συμβουλίου, της 22ας Σεπτεμβρίου 2003, σχετικά με το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης (ΕΕ 2003, L 251, σ. 12)].

[21] Με εξαίρεση τις περιπτώσεις που εμπίπτουν στο άρθρο 40, παράγραφος 6, της οδηγίας περί διαδικασιών, οι οποίες δεν αποτελούν αντικείμενο της υπό κρίση υπόθεσης. Με το άρθρο 3.118b της Vreemdelingenbesluit 2000 (κανονιστικής πράξεως του 2000 περί αλλοδαπών) και με την παράγραφο C1/2.9 της Vreemdelingencirculaire 2000 (εγκυκλίου του 2000 περί αλλοδαπών), οι Κάτω Χώρες θέσπισαν τέτοιους κανόνες, οι οποίοι αφορούν τη δυνατότητα λήψης αποφάσεως χωρίς τη διεξαγωγή προσωπικής συνέντευξης. Εντούτοις, η πολιτική που συνίσταται στο να μη γίνονται ποτέ δεκτά μη αποδεδειγμένα γνήσια έγγραφα ως «νέα στοιχεία και πορίσματα» στηρίζεται στην καθιερωμένη πρακτική και στην πάγια νομολογία του Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (τμήματος διοικητικών διαφορών του Συμβουλίου της Επικρατείας).

[22] Κατά το αιτούν δικαστήριο, οι Κάτω Χώρες έκαναν χρήση των δυνατοτήτων αυτών. Ωστόσο, τα ερωτήματα του αιτούντος δικαστηρίου δεν αφορούν άμεσα τις εν λόγω δυνατότητες, αλλά την ερμηνεία που έχει δώσει η νομολογία του Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (τμήματος διοικητικών διαφορών του Συμβουλίου της Επικρατείας) στο άρθρο 30a, παράγραφος 1, στοιχείο d, του νόμου περί αλλοδαπών, ο οποίος μεταφέρει στο ολλανδικό δίκαιο τους κανόνες που διέπουν τις μεταγενέστερες αιτήσεις.

ζητήματα που καλύπτονται από την ως άνω εξαίρεση και, αφετέρου, δεν φαίνεται να υπάρχει κανόνας θετικού δικαίου στην έννομη τάξη των Κάτω Χωρών [23] ο οποίος να αποσκοπεί ειδικώς στην εφαρμογή της πρακτικής αυτής.

35. Όπως εξέθεσε το αιτούν δικαστήριο, τα έγγραφα ανεξακρίβωτης γνησιότητας που προσκομίζονται από αιτούντα άσυλο στο πλαίσιο μεταγενέστερης αίτησης απλώς δεν λαμβάνονται υπόψη από τον υπουργό, διότι δεν θεωρούνται ως «νέα στοιχεία ή πορίσματα». Τούτο σημαίνει ότι δεν λαμβάνονται υπόψη ήδη στο στάδιο του πρώτου κριτηρίου, το οποίο περιλαμβάνεται στο άρθρο 40, παράγραφος 2, και όχι στο στάδιο του δεύτερου κριτηρίου, το οποίο περιλαμβάνεται στο άρθρο 40, παράγραφος 3, της οδηγίας περί διαδικασιών. Όπως θα εξηγήσω στη συνέχεια, είμαι της γνώμης πως ένας τέτοιος κανόνας ή μια τέτοια πρακτική *εκ των προτέρων* απόρριψης απλούστατα δεν συμβιβάζεται με το άρθρο 40, παράγραφοι 2 και 3, της οδηγίας αυτής. Ασφαλώς, ενδέχεται να υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες τα έγγραφα ανεξακρίβωτης γνησιότητας στερούνται αποδεικτικής αξίας, ιδίως όταν ακόμη και από μια διαγώνια επισκόπησή τους προκύπτει ότι πλαστογραφήθηκαν με αυτόν ακριβώς τον σκοπό. Πλην όμως, δεν μπορούν όλα τα έγγραφα ανεξακρίβωτης γνησιότητας να απορρίπτονται συλλήβδην: αντιθέτως, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη το πλαίσιο, η σημασία και η δυνατότητα εξακρίβωσης της γνησιότητας, ενδεχομένως δε, σε ορισμένες περιπτώσεις, ακόμη και η επιβάρυνση που τυχόν συνεπάγεται η διαδικασία εξακρίβωσης της γνησιότητας των εγγράφων για την αποφαινόμενη αρχή.

Γ. Η νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

36. Στο στάδιο αυτό, είναι ίσως χρήσιμο να εξεταστούν δύο πρόσφατες αποφάσεις του ΕΔΔΑ σχετικά με το ζήτημα της εξακρίβωσης της γνησιότητας εγγράφων σε υποθέσεις ασύλου, στις οποίες αναφέρθηκε ειδικώς το αιτούν δικαστήριο. Η πρώτη από αυτές είναι η απόφαση Singh κατά Βελγίου [24]. Στην υπόθεση αυτή, οι προσφεύγοντες αφίχθησαν αρχικά στο αεροδρόμιο των Βρυξελλών με πτήση από τη Μόσχα. Προσέβαλαν την απόφαση απέλασής τους στη Ρωσία, φοβούμενοι τον επαναπατρισμό τους στο Αφγανιστάν κατά παράβαση του άρθρου 3 της ΕΣΔΑ. Οι προσφεύγοντες υποστήριξαν ότι ήταν Σιχ οι οποίοι είχαν αρχικώς διαφύγει από το Αφγανιστάν.

37. Ωστόσο, οι βελγικές αρχές ασύλου απέρριψαν την αίτησή τους για αναγνώριση της ιδιότητας του πρόσφυγα διότι οι προσφεύγοντες δεν απέδειξαν την αφγανική ιθαγένειά τους. Στο πλαίσιο προσφυγής, οι προσφεύγοντες προσκόμισαν νέα έγγραφα, ήτοι μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου μεταξύ των πληρεξουσίων δικηγόρων τους και ενός εκπροσώπου της Βελγικής Επιτροπής Στήριξης Προσφύγων (οργανισμού συνεργαζόμενου με την Ύπατη Αρμοστεία) και της Ύπατης Αρμοστείας στο Νέο Δελχί. Ο εκπρόσωπος της Ύπατης Αρμοστείας στο Νέο Δελχί προσκόμισε, συνημμένες στα ηλεκτρονικά μηνύματα, «βεβαιώσεις» από τις οποίες προέκυπτε ότι οι προσφεύγοντες ήταν καταχωρισμένοι ως πρόσφυγες στο πλαίσιο της εντολής της Ύπατης Αρμοστείας. Παρά την εμφάνιση των νέων αυτών εγγράφων, το Conseil du contentieux des étrangers (συμβούλιο επιλύσεως διαφορών δικαίου αλλοδαπών, Βέλγιο) απέρριψε τον ισχυρισμό περί αφγανικής ιθαγένειας. Έκρινε ότι τα νέα έγγραφα έπρεπε να θεωρηθούν ως στερούμενα αποδεικτικής αξίας για τον λόγο ότι επρόκειτο για είδος εγγράφων που μπορούσε ευχερώς να πλαστογραφηθεί, διαπίστωσε δε ότι οι προσφεύγοντες δεν είχαν προσκομίσει τα πρωτότυπα των σχετικών εγγράφων.

[23] Βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 25ης Ιουλίου 2018, A (C-404/17, EU:C:2018:588, σκέψη 31).

[24] Απόφαση του ΕΔΔΑ της 2ας Οκτωβρίου 2012, Singh κ.λπ. κατά Βελγίου (CE:ECHR:2012:1002JUD003321011).

38. Με την απόφασή του, το ΕΔΔΑ διαπίστωσε παράβαση του άρθρου 13 της ΕΣΔΑ (διατάξεις σχετικά με το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής) σε συνδυασμό με το άρθρο 3 της ΕΣΔΑ. Αναφερόμενο στις σοβαρές συνέπειες που θα μπορούσαν δυνητικώς να υποστούν οι προσφεύγοντες, το ΕΔΔΑ κατέληξε στο συμπέρασμα[25] ότι οι εθνικές αρχές είχαν την υποχρέωση να αποδείξουν ότι επέδειξαν τη μέγιστη δυνατή επιμέλεια και ότι προέβησαν σε προσεκτικό έλεγχο («un examen attentif») των αιτιάσεων που στηρίζονταν στο άρθρο 3 της ΕΣΔΑ. Τούτο σημαίνει ότι οι εθνικές αρχές πρέπει να μην έχουν οποιαδήποτε αμφιβολία, όσο θεμιτή και αν είναι, ως προς το αν μια αίτηση προστασίας είναι αβάσιμη, τούτο δε ανεξαρτήτως του πεδίου αρμοδιοτήτων της αρχής[26]. Το ΕΔΔΑ επισήμανε ότι, λαμβανομένου υπόψη ότι τα έγγραφα αποτελούν τη βάση της αίτησης προστασίας, η απόρριψή τους χωρίς «εξακρίβωση της γνησιότητάς τους» δεν ανταποκρίνεται στον προσεκτικό και αυστηρό έλεγχο που αναμένεται από τις εθνικές αρχές στο πλαίσιο των κατ' άρθρο 13 ΕΣΔΑ απαιτήσεων περί πραγματικής προσφυγής, προκειμένου να διασφαλιστεί η προστασία των ενδιαφερομένων από βασανιστήρια ή απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση σύμφωνα με το άρθρο 3 της ΕΣΔΑ, και μάλιστα δεδομένου ότι μια (σχετικά) απλή διαδικασία έρευνας της Ύπατης Αρμοστείας θα μπορούσε να έχει οριστικώς επιλύσει το ζήτημα της γνησιότητας και αξιοπιστίας των εγγράφων[27].

39. Η δεύτερη απόφαση είναι η απόφαση M.D. και M.A. κατά Βελγίου[28]. Η υπόθεση αυτή αφορούσε δύο Ρώσους υπηκόους τσετσενικής καταγωγής που κατοικούσαν στο Βέλγιο και των οποίων ζητήθηκε η απομάκρυνση προς τη Ρωσία. Ο M.D. ισχυρίστηκε ότι ο πατέρας του είχε δολοφονηθεί από υποστηρικτές του μετέπειτα Προέδρου της Δημοκρατίας της Τσετσενίας. Ελέχθη ότι, για να εκδικηθεί την ως άνω δολοφονία, ο μεγαλύτερος αδελφός του M.D. αφαίρεσε με τη σειρά του τη ζωή μέλους της οικογενείας του ως άνω ηγέτη. Δύο μήνες αργότερα, ο M.D. και η σύζυγός του M.A. δέχθηκαν επίθεση κατά τη διάρκεια εορτασμού γενεθλίων, οπότε και διέφυγαν στην Ινγκουσετία. Ανέφεραν ότι είχαν ενημερωθεί από τη μητέρα και την αδελφή του M.D. ότι κάποιοι άνδρες τον αναζητούσαν, κατόπιν δε τούτου το ζεύγος εγκατέλειψε τη Ρωσία. Επιπλέον, υποστήριξαν ότι ο κουνιάδος του M.D., ο οποίος είχε παραμείνει στην Τσετσενία, δολοφονήθηκε μετά την αναχώρησή τους.

40. Κατά την άφιξή τους στο Βέλγιο, οι M.D. και M.A. υπέβαλαν την πρώτη τους αίτηση ασύλου. Η Office des étrangers (υπηρεσία αλλοδαπών, Βέλγιο) απέρριψε την αίτηση ως απαράδεκτη, με την αιτιολογία, μεταξύ άλλων, ότι η προσωπική βεντέτα δεν συνιστά λόγο χορήγησης ασύλου. Ο Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (Γενικός Επίτροπος για τους πρόσφυγες και

[25] Όπ.π. (§ 103).

[26] Όπ.π. Το ΕΔΔΑ έχει επανειλημμένως κρίνει ότι η συνδυασμένη εφαρμογή των άρθρων 3 και 13 της ΕΣΔΑ απαιτεί να παρέχεται πραγματική προσφυγή στους αιτούντες διεθνή προστασία αν υπάρχουν σοβαροί λόγοι να θεωρηθεί ότι ο αιτών, σε περίπτωση απέλασης, διατρέχει προσωπικό και πραγματικό κίνδυνο να υποβληθεί σε μεταχείριση αντιβαίνουσα προς το άρθρο 3 της ΕΣΔΑ. Σε μια τέτοια περίπτωση, το άρθρο 3 της ΕΣΔΑ συνεπάγεται την υποχρέωση να μην απελαθεί ο ενδιαφερόμενος στην οικεία χώρα. Λαμβανομένης υπόψη της σημασίας του άρθρου 3 της ΕΣΔΑ και του μη αναστρέψιμου χαρακτήρα της ζημίας που μπορεί να προκληθεί από την παράβασή του, το άρθρο 13 της ΕΣΔΑ επιτάσσει προσεκτικό έλεγχο και ανεξάρτητη και αυστηρή εξέταση κάθε αιτίασης σύμφωνα με την οποία συντρέχει κίνδυνος να υποστεί ο αιτών μεταχείριση αντίθετη προς το άρθρο 3 της ΕΣΔΑ σε περίπτωση απέλασης (απόφαση του ΕΔΔΑ της 21ης Ιανουαρίου 2011, M.S.S. κατά Βελγίου και Ελλάδας, CE:ECHR:2011:0121JUD003069609, §§ 293 και 387 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Βλ., επίσης, αποφάσεις του ΕΔΔΑ της 12ης Δεκεμβρίου 2012, F.N. κ.λπ. κατά Σουηδίας (CE:ECHR:2012:1218JUD002877409, § 66), και της 18ης Νοεμβρίου 2013, M.A. κατά Ελβετίας (CE:ECHR:2014:1118JUD005258913, §§ 52 και 53), και ανάλυση της νομολογίας του ΕΔΔΑ στις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα P. Mengozzi στην υπόθεση Alheto (C-585/16, EU:C:2018:327, σημεία 68 και 69) σχετικά με το άρθρο 46, παράγραφος 3, της οδηγίας περί διαδικασιών. Πρέπει, επίσης, να υπογραμμιστεί ότι το άρθρο 3 της ΕΣΔΑ δεν αφορά μόνον τα βασανιστήρια ή την απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση εκ μέρους προσώπων που κατέχουν δημόσιο αξίωμα, αλλά εφαρμόζεται επίσης όταν ο κίνδυνος προέρχεται, όπως στην υπό κρίση υπόθεση, από άτομα ή ομάδες ατόμων που δεν κατέχουν δημόσιο αξίωμα, εφόσον αποδειχθεί ότι ο κίνδυνος είναι πραγματικός και ότι οι αρχές του κράτους υποδοχής δεν είναι σε θέση να αποτρέψουν τον κίνδυνο, παρέχοντας κατάλληλη προστασία. Πρβλ. αποφάσεις του ΕΔΔΑ της 17ης Δεκεμβρίου 1996, Ahmed κατά Αυστρίας (CE:ECHR:1996:1217JUD002596494), και της 4ης Ιουνίου 2015, J.K. κ.λπ. κατά Σουηδίας (CE:ECHR:2015:0604JUD005916612, § 50).

[27] Απόφαση του ΕΔΔΑ της 2ας Οκτωβρίου 2012, Singh κ.λπ. κατά Βελγίου (CE:ECHR:2012:1002JUD003321011, § 104).

[28] Απόφαση του ΕΔΔΑ της 19ης Ιανουαρίου 2016 (CE:ECHR:2016:0119JUD005868912).

τους απάτριδες, Βέλγιο) επικύρωσε την ως άνω απορριπτική απόφαση, κρίνοντας ότι η εκ μέρους των M.D. και M.A. έκθεση των πραγματικών περιστατικών στερούνταν αξιοπιστίας. Εν συνεχεία, το Conseil d'État (Συμβούλιο της Επικρατείας, Βέλγιο) απέρριψε την ένδικη προσφυγή τους, για τον λόγο ότι οι M.D. και M.A. δεν παρέστησαν κατά την επ' ακροατηρίου διαδικασία. Κατόπιν τούτου τους επιδόθηκε απόφαση απέλασης από τη χώρα.

41. Εν συνεχεία, οι M.D. και M.A. υπέβαλαν τρεις νέες αιτήσεις. Με τις νέες αυτές αιτήσεις ασύλου, προσκόμισαν διάφορες ανακοινώσεις δημοσιευθείσες στον τοπικό τσετσενικό Τύπο, με τις οποίες προσφερόταν αμοιβή για πληροφορίες σχετικά με το πού βρισκόταν ο M.D. Προσκόμισαν επίσης το πιστοποιητικό θανάτου του κουνιάδου και κλήση της αστυνομικής υπηρεσίας του Γκρόζνι προς τον M.D. να προσέλθει ως ύποπτος για παράνομη οπλοφορία-οπλοκατοχή και για συμμετοχή σε παράνομη ένοπλη οργάνωση. Οι νέες αυτές αιτήσεις απορρίφθηκαν λόγω μη υποβολής «νέων στοιχείων». Προς αιτιολόγηση της εκτίμησης αυτής, η αποφαινόμενη αρχή εξέθεσε ότι τα προσκομισθέντα στοιχεία δεν προέρχονταν από αντικειμενική πηγή ή από έγγραφο εκδοθέν από αρχή [29], ότι η ημερομηνία του εγγράφου που υποβλήθηκε ως νέο αποδεικτικό στοιχείο ήταν προγενέστερη της προηγούμενης αίτησης και, επομένως, το έγγραφο έπρεπε να είχε υποβληθεί κατά το στάδιο εκείνο, καθώς και ότι προσκομίσθηκαν (μόνον) τα πρωτότυπα εγγράφων που είχαν ήδη προσκομισθεί προηγουμένως. Οι λόγοι τους οποίους προέβαλαν οι προσφεύγοντες προς αιτιολόγηση της αδυναμίας τους να προσκομίσουν τα έγγραφα αυτά νωρίτερα ουδόλως επηρέασαν την εκτίμηση αυτή [30]. Κατά συνέπεια, οι μεταγενέστερες αιτήσεις απορρίφθηκαν και αυτές, επιδόθηκε δε στους προσφεύγοντες διαταγή αναχώρησής τους από την επικράτεια καθώς και διαταγή περί θέσεώς τους υπό κράτηση σε τόπο που είχε οριστεί εν αναμονή της απομακρύνσεώς τους.

42. Κατόπιν προσφυγής ενώπιον του ΕΔΔΑ, το τελευταίο έκρινε ότι, λαμβανομένων υπόψη των ειδικών περιστάσεων υπό τις οποίες τελούσαν οι προσφεύγοντες αυτοί, η επαπειλούμενη απομάκρυνσή τους προς τη Ρωσία χωρίς οι βελγικές αρχές να έχουν επανεξετάσει προηγουμένως τον κίνδυνο που διέτρεχαν οι προσφεύγοντες υπό το πρίσμα των εγγράφων που υποβλήθηκαν προς τεκμηρίωση της τέταρτης αιτήσεώς τους για παροχή ασύλου συνιστούσε παράβαση του άρθρου 3 της ΕΣΔΑ.

43. Πάντως, το ΕΔΔΑ, αφού υπενθύμισε τη νομολογία του σχετικά με το άρθρο 3 της ΕΣΔΑ, αναγνώρισε το θεμιτό συμφέρον των κρατών να περιορίζουν τις επανειλημμένες και προδήλως καταχρηστικές αιτήσεις ασύλου και, κατ' επέκταση, να προβλέπουν ειδικούς κανόνες για την εξέταση τέτοιων αιτήσεων. Διαπίστωσε ότι από μόνη την εφαρμογή της ταχείας διαδικασίας για την εξέταση μεταγενέστερης αίτησης δεν μπορεί να συναχθεί ότι η εξέταση αυτή δεν πληροί τα κριτήρια του άρθρου 3 της ΕΣΔΑ [31].

44. Ωστόσο, το ΕΔΔΑ έκρινε, εν συνεχεία, ότι το γεγονός ότι τα προσκομισθέντα έγγραφα δεν χαρακτηρίστηκαν ως νέα στοιχεία σήμαινε, εκ των πραγμάτων, ότι ουδόλως εξετάστηκε ο κίνδυνος τον οποίο οι προσφεύγοντες ισχυρίστηκαν ότι θα διέτρεχαν σε περίπτωση

[29] Τα προσκομισθέντα έγγραφα ήταν άρθρα από τον Τύπο τα οποία, κατά την εκτίμηση της αποφαινόμενης αρχής, ενδέχεται να είχαν δημοσιευθεί κατόπιν προτροπής εκ μέρους του προσφεύγοντος. Άλλοι λόγοι για τους οποίους η αποφαινόμενη αρχή δεν θεώρησε ως νέα τα προσκομισθέντα στοιχεία ήταν ότι σε έκθεση εξέτασης σχετικά με τον θάνατο του κουνιάδου του ουδεμία αναφορά γινόταν στο πρόσωπο του προσφεύγοντα ούτε κάποιο στοιχείο που να συνδέει άλλο έγγραφο σχετικό με τον θάνατο των γονέων και των αδελφών του προσφεύγοντος με τη φυγή του.

[30] Απόφαση του ΕΔΔΑ της 19ης Ιανουαρίου 2016, M.D. και M.A. κατά Βελγίου (CE:ECHR:2016:0119JUD005868912, §§ 19 έως 31).

[31] Όπ.π. (§§ 55 και 56).

απέλασης[32]. Το ΕΔΔΑ έκρινε ότι η μη συνεκτίμηση των εν λόγω εγγράφων, τα οποία αποτελούσαν τη βάση της αίτησης προστασίας των προσφευγόντων, δεν πληρούσε τις απαιτήσεις αυτοτελούς προσεκτικού και αυστηρού ελέγχου, τον οποίο οφείλουν να διενεργούν οι εθνικές αρχές προκειμένου να διασφαλίζεται η αποτελεσματική προστασία έναντι παραβάσεων του άρθρου 3 της ΕΣΔΑ. Το ΕΔΔΑ επέκρινε επίσης το υπέρμετρο βάρος αποδείξεως που φέρουν οι αιτούντες στην περίπτωση που τα προσκομιζόμενα από αυτούς έγγραφα απορρίπτονται άνευ ετέρου για τον λόγο είναι προγενέστερα της ημερομηνίας της τελευταίας αίτησης τους, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι προσπάθειές τους να αποδείξουν ότι δεν ήταν σε θέση να τα προσκομίσουν σε προγενέστερο χρονικό σημείο.

45. Όπως προκύπτει, το ΕΔΔΑ στηρίχθηκε εξ ολοκλήρου στο άρθρο 3 της ΕΣΔΑ. Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν έκρινε αναγκαίο να εξετάσει τα ίδια πραγματικά περιστατικά υπό το πρίσμα της συνδυασμένης εφαρμογής των άρθρων 3 και 13 της ΕΣΔΑ[33].

46. Μολονότι η ως άνω απόφαση αφορά όχι την υποχρέωση κράτους να εξακριβώσει τη γνησιότητα εγγράφων, αλλά το ζήτημα κατά πόσον μπορούν να γίνονται δεκτά έγγραφα ανεξακρίβωτης γνησιότητας στο πλαίσιο μεταγενέστερης αίτησης, θεωρώ ότι ούτε η απόφαση Singh κατά Βελγίου[34] ούτε η απόφαση M.D. και M.A. κατά Βελγίου[35] μπορούν να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι επιβάλλουν καθολική και ex ante υποχρέωση σε όλα τα συμβαλλόμενα κράτη να διενεργούν τα ίδια έλεγχο της γνησιότητας οποιουδήποτε αλλοδαπού εγγράφου προσκομίζεται από αιτούντα άσυλο. Βεβαίως, είναι σαφές ότι ενδέχεται να υπάρχουν ειδικές περιπτώσεις, με ιδιαίτερες περιστάσεις, στις οποίες η μη διεξαγωγή τέτοιας έρευνας από το οικείο κράτος μέλος με δική του πρωτοβουλία θα ήταν ασφαλώς επιλήψιμη. Όμως, δεν είναι ενδεχομένως κάθε περίπτωση εξίσου απλή με τις ως άνω δύο υποθέσεις: ο κρίσιμος χαρακτήρας, οι υφιστάμενες δυνατότητες ή ίσως ακόμη και το κόστος αποτελούν στοιχεία που μπορούν να ασκήσουν επιρροή. Ενδέχεται επίσης να υπάρχουν πολλές περιπτώσεις στις οποίες ο αιτών είναι σε θέση να διενεργήσει ο ίδιος έρευνα και να προσκομίσει συμπληρωματικά έγγραφα ή άλλες πληροφορίες στις αρχές[36].

47. Πρέπει επίσης να υπομνησθεί ότι, για παράδειγμα, στην υπόθεση Singh κατά Βελγίου[37], τα έγγραφα που είχαν προσκομισθεί στο πλαίσιο της υπόθεσης εκείνης απορρίφθηκαν από το Conseil du contentieux des étrangers (συμβούλιο επιλύσεως διαφορών δικαίου αλλοδαπών) για τον λόγο ότι επρόκειτο για έγγραφα τα οποία θα μπορούσαν εύκολα να πλαστογραφηθούν και ότι δεν είχαν προσκομισθεί τα πρωτότυπα. Όμως –και τούτο είναι σημαντικό– το εν λόγω όργανο ουδέποτε κατέληξε, κατόπιν του εκ μέρους του ελέγχου των εγγράφων, στο συμπέρασμα ότι αυτά δεν ήταν γνήσια: επισήμανε απλώς ότι επρόκειτο για είδος εγγράφου που μπορούσε ευχερώς να πλαστογραφηθεί. Κάτι αντίστοιχο φαίνεται να συνέβη στην υπόθεση M.D. και M.A. κατά Βελγίου[38], όπου οι βελγικές αρχές αρνήθηκαν να προβούν σε εξέταση των ως άνω

[32] Τούτο ήταν ιδιαιτέρως προφανές στην εν λόγω βελγική υπόθεση, καθόσον η αρμοδιότητα για την εκτίμηση του αν είχαν υποβληθεί νέα στοιχεία και για την αξιολόγηση του περιεχομένου των εγγράφων αυτών ήταν κατανεμημένη μεταξύ της Office des étrangers (Υπηρεσίας αλλοδαπών) και του Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (Γενικού Επιτρόπου για τους πρόσφυγες και τους απάτριδες). Ο φάκελος της υπόθεσης διαβιβάζεται στον τελευταίο μόνον εφόσον τα στοιχεία θεωρηθούν ως νέα από την πρώτη ως άνω υπηρεσία.

[33] Απόφαση του ΕΔΔΑ της 19ης Ιανουαρίου 2016, M.D. και M.A. κατά Βελγίου (CE:ECHR:2016:0119JUD005868912, § 70).

[34] Απόφαση του ΕΔΔΑ της 2ας Οκτωβρίου 2012, Singh κ.λπ. κατά Βελγίου (CE:ECHR:2012:1002JUD003321011).

[35] Απόφαση της 19ης Ιανουαρίου 2016 (CE:ECHR:2016:0119JUD005868912).

[36] Εντούτοις, τα έγγραφα δεν αποτελούν το μόνο μέσο για να αποδειχθεί ότι ο αιτών δικαιούται διεθνή προστασία και το γεγονός ότι η γνησιότητα των εγγράφων δεν έχει εξακριβωθεί δεν σημαίνει κατ' ανάγκην ότι τα εν λόγω έγγραφα στερούνται αποδεικτικής αξίας· βλ. σημεία 51 και 59 επ. των παρουσών προτάσεων. Βλ., επίσης, απόφαση του ΕΔΔΑ της 23ης Αυγούστου 2016, J.K κ.λπ. κατά Σουηδίας (CE:ECHR:2016:0823JUD005916612, §§ 91 έως 98), σχετικά με τις αντίστοιχες υποχρεώσεις του αιτούντος και του κράτους.

[37] Απόφαση του ΕΔΔΑ της 2ας Οκτωβρίου 2012, Singh κ.λπ. κατά Βελγίου (CE:ECHR:2012:1002JUD003321011).

[38] Απόφαση του ΕΔΔΑ της 19ης Ιανουαρίου 2016 (CE:ECHR:2016:0119JUD005868912).

συμπληρωματικών εγγράφων στο πλαίσιο νέας αίτησης ασύλου, μολονότι τα έγγραφα αυτά πιθανότατα ήταν ικανά να ασκήσουν σημαντική επιρροή στην αξιολόγηση της αξιοπιστίας των ισχυρισμών των M.D. και M.A. σχετικά με τους κινδύνους που θα διέτρεχαν σε περίπτωση επιστροφής στη Ρωσία.

48. Δυνάμει του άρθρου 52, παράγραφος 3, του Χάρτη, τα δικαιώματα που κατοχυρώνονται με αυτόν, στον βαθμό που αντιστοιχούν σε δικαιώματα τα οποία διασφαλίζονται στην ΕΣΔΑ, έχουν την ίδια έννοια και την ίδια εμβέλεια με εκείνες που τους αποδίδει η εν λόγω σύμβαση. Επομένως, στο μέτρο που η απαγόρευση που προβλέπεται με το άρθρο 3 της ΕΣΔΑ ισοδυναμεί με την απαγόρευση που επιβάλλεται με το άρθρο 4 αλλά και με το άρθρο 19, παράγραφος 2, του Χάρτη [39], η προεκτεθείσα νομολογία του ΕΔΔΑ ασκεί επιρροή και στο πλαίσιο της εφαρμογής του Χάρτη [40].

49. Ποια είναι, επομένως, η σημασία των ως άνω αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου για την υπό κρίση υπόθεση; Όπως εξέθεσε το αιτούν δικαστήριο, τα έγγραφα ανεξακρίβωτης γνησιότητας δεν λαμβάνονται υπόψη από τον υπουργό στο πλαίσιο μεταγενέστερης αίτησης ασύλου, διότι δεν θεωρούνται ως «νέα στοιχεία ή πορίσματα». Τούτο σημαίνει ότι δεν λαμβάνονται υπόψη ήδη στο στάδιο του πρώτου κριτηρίου, το οποίο περιλαμβάνεται στο άρθρο 40, παράγραφος 2, και όχι στο στάδιο του δεύτερου κριτηρίου, το οποίο περιλαμβάνεται στο άρθρο 40, παράγραφος 3, της οδηγίας περί διαδικασιών. Οι ανωτέρω αποφάσεις ενισχύουν τη θέση που ήδη εξέθεσα, ότι μια πρακτική *εκ των προτέρων* απόρριψης, κατά την οποία τα έγγραφα ανεξακρίβωτης γνησιότητας αυτομάτως δεν λαμβάνονται υπόψη στο πλαίσιο νέων αιτήσεων ασύλου, απλούστατα δεν συνάδει ούτε προς τις απαιτήσεις του άρθρου 40, παράγραφοι 2 και 3, της οδηγίας περί διαδικασιών ούτε, εξάλλου, προς τις βασικές απαιτήσεις που ισχύουν στην περίπτωση εξετάσεως αιτήσεως ασύλου η οποία εγείρει σοβαρά και βαρύνοντα ζητήματα υπό το πρίσμα του άρθρου 3 της ΕΣΔΑ και του άρθρου 4 του Χάρτη.

Δ. «Νέα στοιχεία ή πορίσματα»

50. Όπως ορθώς επισήμανε το αιτούν δικαστήριο, η οδηγία περί διαδικασιών δεν περιέχει ορισμό του όρου «νέα στοιχεία ή πορίσματα», ούτε καν μόνον του όρου «στοιχεία».

51. Το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας περί αναγνώρισης ορίζει τα «στοιχεία που απαιτούνται για την τεκμηρίωση της αίτησης διεθνούς προστασίας» και περί των οποίων κάνει λόγο το άρθρο 4, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας. Ο ορισμός αυτός είναι ευρύτατος και περιλαμβάνει τις δηλώσεις του αιτούντος, καθώς και όλα τα έγγραφα που έχει ο αιτών στη διάθεσή του σχετικά με το προσωπικό του ιστορικό, τον (τους) τόπο(-ους) προηγούμενης διαμονής του και τους λόγους για τους οποίους ζητεί διεθνή προστασία. Είναι σαφές ότι το κείμενο του εν λόγω ορισμού ουδόλως έχει την έννοια ότι ως έγγραφα δυνάμενα να λαμβάνονται υπόψη νοούνται μόνον εκείνα των οποίων η γνησιότητα μπορεί να εξακριβωθεί.

[39] Εν προκειμένω, το άρθρο 19, παράγραφος 2, του Χάρτη αποτελεί ειδικότερη διάταξη η οποία, κατά τις Επεξηγήσεις σχετικά με τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, ενσωματώνει τη σχετική νομολογία του ΕΔΔΑ σχετικά με το άρθρο 3 της ΕΣΔΑ. Βλ., επίσης, απόφαση της 14ης Μαΐου 2019, M. κ.λπ. (Ανάκληση του καθεστώτος πρόσφυγα) (C-391/16, C-77/17 και C-78/17, EU:C:2019:403, σκέψη 94).

[40] Τόσο η οδηγία περί διαδικασιών όσο και η οδηγία περί αναγνώρισης ορίζουν ρητώς ότι σέβονται τα θεμελιώδη δικαιώματα και συνάδουν με τις αρχές που αναγνωρίζονται στον Χάρτη, σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 60 της οδηγίας περί διαδικασιών και την αιτιολογική σκέψη 16 της οδηγίας περί αναγνώρισης.

52. Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι το άρθρο 4, παράγραφος 5, της οδηγίας περί αναγνώρισης αφορά ειδικά την περίπτωση κατά την οποία ορισμένες πτυχές της δήλωσης του αιτούντος δεν τεκμηριώνονται ούτε με έγγραφα ούτε με άλλες αποδείξεις. Η διάταξη αυτή θέτει πέντε κριτήρια που πρέπει να πληρούνται προκειμένου οι πτυχές αυτές να μπορούν να ληφθούν υπόψη χωρίς να χρειάζεται επιβεβαίωση. Όλα αυτά τα κριτήρια αφορούν είτε τις προσπάθειες που κατέβαλε ο αιτών να προσκομίσει τα έγγραφα αυτά είτε την αξιοπιστία του –αμφότερα δε τα στοιχεία αυτά συνδέονται μεταξύ τους. Επομένως, εφόσον είναι δυνατό να εξετάζονται πτυχές μιας αίτησης ασύλου χωρίς κανένα έγγραφο ή άλλες αποδείξεις, πρέπει επίσης να είναι δυνατή η εξέταση, προς τεκμηρίωση ορισμένων πτυχών μιας αίτησης ασύλου, εγγράφων των οποίων η γνησιότητα δεν έχει επιβεβαιωθεί.

53. Κατά την ερμηνεία του όρου «νέα στοιχεία και πορίσματα», θα πρέπει επίσης να λαμβάνεται υπόψη ότι η οδηγία περί διαδικασιών υποδιαιρείται σε διάφορα κεφάλαια, εκ των οποίων το δεύτερο απαριθμεί τις βασικές διαδικαστικές αρχές και εγγυήσεις. Το κεφάλαιο ΙΙΙ αφορά τις διαδικασίες σε πρώτο βαθμό, στις οποίες εντάσσεται η μεταγενέστερη διαδικασία αίτησης. Η πρώτη διάταξη του τρίτου αυτού κεφαλαίου, ήτοι το άρθρο 31, προβλέπει ότι τα κράτη μέλη εξετάζουν τις αιτήσεις διεθνούς προστασίας στο πλαίσιο διαδικασίας εξέτασης σύμφωνα με τις βασικές αρχές και εγγυήσεις του κεφαλαίου ΙΙ. Επομένως, η πλήρης εξέταση σύμφωνα με τις αρχές αυτές αποτελεί τον κανόνα. Στο άρθρο 33 της οδηγίας περί διαδικασιών απαριθμούνται οι περιπτώσεις στις οποίες μια αίτηση μπορεί να θεωρηθεί απαράδεκτη. Το άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο δ′, της εν λόγω οδηγίας προβλέπει ότι τα κράτη μέλη μπορούν να θεωρήσουν ως απαράδεκτη μεταγενέστερη αίτηση, εφόσον δεν προέκυψαν ή δεν υποβλήθηκαν από τον αιτούντα νέα στοιχεία ή πορίσματα σχετικά με την εξέταση δυνάμει της οδηγίας περί αναγνώρισης.

54. Ακόμη και σε περίπτωση απαραδέκτου, προβλέπεται, στο άρθρο 34 της οδηγίας περί διαδικασιών, ειδικός διαδικαστικός κανόνας, ο οποίος συνίσταται στην υποχρέωση διεξαγωγής συνεντεύξεως για το παραδεκτό της αίτησης. Ωστόσο, τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν και ως προς το σημείο αυτό παρέκκλιση όσον αφορά μεταγενέστερες αιτήσεις[41], εφόσον ένα κράτος μέλος κάνει χρήση της ευχέρειας να θεσπίσει στο εθνικό δίκαιο κανόνες σχετικά με την προκαταρκτική εξέταση δυνάμει του άρθρου 42 της οδηγίας περί διαδικασιών. Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, το άρθρο 42, παράγραφος 2, στοιχείο β′, της οδηγίας αυτής επιτρέπει τη διεξαγωγή της προκαταρκτικής εξέτασης αποκλειστικά και μόνο βάσει γραπτών παρατηρήσεων. Κατά συνέπεια, σύμφωνα με το δεύτερο κεφάλαιο της οδηγίας περί διαδικασιών, η πλήρης εξέταση μπορεί να παραλειφθεί σε εξαιρετικές περιπτώσεις, ενώ σε ακόμη πιο εξαιρετικές περιπτώσεις μπορεί να παραλειφθεί χωρίς να παρασχεθεί δυνατότητα προσωπικής συνεντεύξεως στον αιτούντα πριν από τη λήψη μιας τέτοιας αποφάσεως. Τούτο σημαίνει ότι το άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο δ′, της οδηγίας περί διαδικασιών απαριθμεί τους λόγους αποκλεισμού από κάθε περαιτέρω εξέταση. Δεδομένου ότι πρόκειται για εξαίρεση από τον γενικό κανόνα του άρθρου 31, παράγραφος 1, της οδηγίας περί διαδικασιών, χρήζει συσταλτικής ερμηνείας[42].

55. Σκοπός της οδηγίας περί διαδικασιών είναι η θέσπιση ενός κοινού πλαισίου εγγυήσεων που θα διασφαλίζει την πλήρη τήρηση της Συμβάσεως της Γενεύης και τον πλήρη σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων[43]. Ένα από τα κύρια γνωρίσματα του πλαισίου αυτού είναι ότι κάθε

41 Άρθρο 34, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, τρίτη περίοδος, της οδηγίας περί διαδικασιών.

42 Η αρχή αυτή επιβεβαιώνεται και από την αιτιολογική σκέψη 43 της οδηγίας περί διαδικασιών. Βλ., επίσης, προτάσεις του γενικού εισαγγελέα M. Bobek στην υπόθεση LH (Tompa) (C-564/18, EU:C:2019:1056, σημείο 51) όσον αφορά την έννοια της «ασφαλούς χώρας» (εξαίρεση σύμφωνα με το άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο γ′, της οδηγίας περί διαδικασιών).

43 Βλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Y. Bot στις υποθέσεις X και X και Y (C-175/17 και C-180/17, EU:C:2018:34, σημείο 31) σχετικά με το προϊσχύον της οδηγίας περί διαδικασιών καθεστώς. Η σχετικές εκτιμήσεις ισχύουν και όσον αφορά την οδηγία περί διαδικασιών, όπως προκύπτει σαφώς από τις αιτιολογικές σκέψεις της 3, 25 και 60.

αιτών άσυλο θα πρέπει να έχει πρόσβαση σε αποτελεσματικές διαδικασίες, να διαθέτει τη δυνατότητα να συνεργάζεται και να επικοινωνεί καταλλήλως με τις αρμόδιες αρχές ώστε να υποβάλει τα σχετικά με την περίπτωσή του στοιχεία, καθώς και να απολαύει επαρκών διαδικαστικών εγγυήσεων για τον χειρισμό της υπόθεσής του σε όλα τα στάδια της διαδικασίας[44].

56. Η υποβολή μεταγενέστερης αίτησης είναι μία από τις σπάνιες περιπτώσεις στις οποίες η έκταση του δικαιώματος του αιτούντος να εκθέσει τις απόψεις του τηρουμένων *όλων* των θεμελιωδών αρχών και εγγυήσεων του κεφαλαίου ΙΙ της οδηγίας περί διαδικασιών περιορίζεται. Όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 36 της εν λόγω οδηγίας, στις περιπτώσεις αυτές επιχειρείται εξισορρόπηση μεταξύ των προσπαθειών που πρέπει να καταβάλλονται για τη διασφάλιση της ορθής αναγνώρισης των προσώπων που χρήζουν προστασίας, αφενός, και των συμφερόντων των κρατών μελών σε ταχεία και αποτελεσματική λήψη αποφάσεων, αφετέρου. Κατά την εν λόγω αιτιολογική σκέψη, θα ήταν δυσανάλογο να υποχρεούνται τα κράτη μέλη να κινούν νέα πλήρη εξεταστική διαδικασία όταν ο αιτών υποβάλλει νέα αίτηση *χωρίς να προσκομίζει νέα στοιχεία ή επιχειρήματα*. Κατά συνέπεια, το άρθρο 42 της οδηγίας περί διαδικασιών προβλέπει προκαταρκτική εξέταση η οποία αποσκοπεί στην απαλλαγή των κρατών μελών από το βάρος να εξετάζουν τα ίδια γεγονότα και αποδεικτικά στοιχεία στο πλαίσιο περισσότερων διαδικασιών που είναι απίθανο να έχουν διαφορετικά αποτελέσματα. Αποκλειστική και καθοριστική παράμετρος για το αν η στάθμιση θα αποβεί υπέρ της εφαρμογής μιας τέτοιας ταχείας διαδικασίας λήψεως αποφάσεως είναι το κατά πόσον προέκυψαν ή υποβλήθηκαν «νέα στοιχεία ή πορίσματα», σύμφωνα με το κριτήριο που προβλέπεται τόσο στο άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο δ′, όσο και στο άρθρο 40, παράγραφος 2, της οδηγίας περί διαδικασιών. Μόνον αν δεν συντρέχει τέτοια περίπτωση η ισορροπία ανατρέπεται και η αρμόδια διοικητική αρχή έχει τη δυνατότητα να επιδείξει χαμηλότερο βαθμό αυστηρότητας κατά την προσπάθειά της να διασφαλίσει την ορθή αναγνώριση προσώπου που χρήζει διεθνούς προστασίας[45].

57. Η λογική στην οποία στηρίζεται η διάταξη αυτή είναι σαφώς ότι η εξέταση στοιχείων που δεν συνιστούν νέα στοιχεία έχει ήδη πραγματοποιηθεί σύμφωνα με το κεφάλαιο ΙΙ στο πλαίσιο της αρχικής διαδικασίας. Ελλείψει υποβολής νέων στοιχείων ή πορισμάτων, δεν μπορεί να αναμένεται διαφορετική έκβαση της διαδικασίας, και ως εκ τούτου καθίσταται περιττή η εκ νέου εξέταση. Βάσει του δευτέρου κριτηρίου αυτής της προκαταρκτικής εξέτασης, το οποίο περιλαμβάνεται στο άρθρο 40, παράγραφος 3, της οδηγίας περί διαδικασιών, ως νέα στοιχεία και πορίσματα μπορούν να χαρακτηριστούν μόνον εκείνα τα οποία *αυξάνουν σημαντικά τις πιθανότητες* αναγνώρισης του αιτούντος ως δικαιούχου διεθνούς προστασίας. Ο χαρακτήρας των νέων αποδεικτικών στοιχείων εξετάζεται μόνον στο πλαίσιο του δευτέρου αυτού κριτηρίου. Δυνάμει του πρώτου κριτηρίου, αρκεί τα νέα αποδεικτικά στοιχεία να σχετίζονται με την εξέταση του εάν ο αιτών πληροί τις προϋποθέσεις για τη χορήγηση καθεστώτος διεθνούς προστασίας.

58. Η Ολλανδική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι όταν υποβάλλονται εκ νέου στο πρωτότυπο έγγραφα, των οποίων αντίγραφα είχαν προσκομισθεί με προηγούμενη αίτηση, τα πρωτότυπα αυτά μπορούν να διαφωτίσουν περαιτέρω την κατάσταση μόνον εφόσον εξακριβωθεί η γνησιότητά τους. Αν κάτι τέτοιο δεν συμβαίνει, τα εν λόγω έγγραφα δεν μπορούν να θεωρηθούν ως «νέα στοιχεία και πορίσματα». Επ' αυτού διατυπώνονται δύο παρατηρήσεις. Πρώτον, η Ολλανδική Κυβέρνηση φαίνεται να συγχέει τα δύο εφαρμοστέα κριτήρια, ήτοι (i) κατά πόσον υποβλήθηκαν «νέα στοιχεία ή πορίσματα» και (ii) κατά πόσον αυτά «αυξάνουν σημαντικά τις

[44] Βλ. αιτιολογική σκέψη 25 της οδηγίας περί διαδικασιών.

[45] Όπως εκτέθηκε ανωτέρω, αν υπάρχουν νέα στοιχεία ή πορίσματα τα οποία αυξάνουν σημαντικά τις πιθανότητες να πληροί ο αιτών τις προϋποθέσεις της οδηγίας περί αναγνώρισης, θα υπάρξει περαιτέρω εξέταση σύμφωνα με το κεφάλαιο ΙΙ της οδηγίας περί διαδικασιών (άρθρο 40, παράγραφος 3, της οδηγίας περί διαδικασιών).

πιθανότητες χαρακτηρισμού του αιτούντος ως δικαιούχου διεθνούς προστασίας». Βασιζόμενη στην άποψή της ότι το δεύτερο κριτήριο δεν πληρούται, η ως άνω Κυβέρνηση συνάγει το συμπέρασμα ότι δεν πληρούται ούτε το πρώτο. Δεύτερον, η Ολλανδική Κυβέρνηση τάσσεται υπέρ του να μην αξιολογούνται τέτοια έγγραφα ανεξακρίβωτης γνησιότητας ούτε σε εξατομικευμένη βάση, όπως προβλέπει το άρθρο 4, παράγραφος 3, της οδηγίας περί αναγνώρισης. Αντιθέτως, ο αιτών υποχρεούται να προσκομίσει έγγραφα με ορισμένα χαρακτηριστικά, ήτοι αποδεδειγμένα γνήσια έγγραφα, άλλως η μεταγενέστερη αίτησή του θα απορριφθεί άνευ ετέρου.

59. Όπως είδαμε, μια τέτοια ερμηνεία δεν βρίσκει έρεισμα ούτε στη γραμματική ούτε στη συστηματική ερμηνεία του άρθρου 40 της οδηγίας περί διαδικασιών και του άρθρου 4 της οδηγίας περί αναγνώρισης.

Ε. Η σημασία της γνησιότητας ενός εγγράφου

60. Ο λόγος για τον οποίο η γνησιότητα των εγγράφων αποτελεί στοιχείο που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη στο πλαίσιο της διαδικασίας διεθνούς προστασίας έγκειται στη διασφάλιση του ότι οι αποφάσεις της αποφαινόμενης αρχής δεν θα στηρίζονται σε πλαστά, ειδικότερα δε σε παραποιημένα, έγγραφα. Επιπλέον, σε πολλές περιπτώσεις, η απόδειξη της γνησιότητας συγκεκριμένου εγγράφου ενδέχεται να λειτουργήσει προς ενίσχυση της αξιοπιστίας των ισχυρισμών του προσφεύγοντος.

61. Το άρθρο 14, παράγραφος 3, στοιχείο β′, της οδηγίας περί αναγνώρισης προβλέπει ποια μεταχείριση πρέπει να επιφυλάσσεται στα πλαστά έγγραφα. Η εν λόγω διάταξη ορίζει ότι τα κράτη μέλη ανακαλούν, τερματίζουν ή αρνούνται να ανανεώσουν το καθεστώς πρόσφυγα ενός προσώπου, εάν το οικείο κράτος μέλος αποδείξει ότι η χρήση πλαστών εγγράφων υπήρξε αποφασιστική για τη χορήγηση του καθεστώτος πρόσφυγα. Αντιθέτως, καμία διάταξη δεν προβλέπει ότι, προκειμένου μια τέτοια κατάσταση να αποτρέπεται (πάση θυσία), δεν θα πρέπει να λαμβάνονται καθόλου υπόψη έγγραφα ανεξακρίβωτης γνησιότητας στο πλαίσιο της εν λόγω διαδικασίας.

62. Σε επίπεδο διαδικασίας, το άρθρο 31, παράγραφος 8, στοιχείο ε′, της οδηγίας περί διαδικασιών επιτρέπει στα κράτη μέλη να προβλέπουν ότι αν ο αιτών έχει παρουσιάσει «σαφώς ψευδείς» πληροφορίες, η διαδικασία εξέτασης μπορεί να επιταχυνθεί και/ή να διενεργηθεί στα σύνορα ή σε ζώνες διέλευσης. Έχει σημασία να τονιστεί ότι, σε μια τέτοια περίπτωση, μολονότι παρουσιάστηκαν «σαφώς ψευδείς» δηλώσεις, η διαδικασία εξέτασης πρέπει εν πάση περιπτώσει να διεξάγεται σύμφωνα με τις βασικές αρχές και εγγυήσεις του κεφαλαίου ΙΙ της οδηγίας αυτής[46]. Θα ήταν λοιπόν αντιφατικό να μην τυγχάνουν τέτοιας διαδικασίας εξέτασης οι κάτοχοι εγγράφων τα οποία δεν είναι πλαστά, αλλά απλώς ανεξακρίβωτης γνησιότητας, για τον λόγο και μόνον ότι προσκομίστηκαν στο πλαίσιο μεταγενέστερης αίτησης. Στο πλαίσιο της υπό κρίση υπόθεσης δεν υπάρχει καν ένδειξη περί ενδεχόμενης μη γνησιότητάς τους[47].

[46] Οι μεταγενέστερες αιτήσεις μπορούν να εξετάζονται κατά τον ίδιο τρόπο, σύμφωνα με το άρθρο 31, παράγραφος 8, στοιχείο στ′, της οδηγίας περί διαδικασιών, εφόσον δεν έχουν ήδη κριθεί απαράδεκτες.

[47] Μολονότι πρέπει επίσης να γίνει δεκτό ότι η γνησιότητά τους δεν έχει ακόμη όντως εξακριβωθεί.

63. Η αιτιολογική σκέψη 21 της οδηγίας περί διαδικασιών παρέχει συμπληρωματικές διευκρινίσεις ως προς τη μεταχείριση που πρέπει να επιφυλάσσεται στα πλαστά έγγραφα. Προβλέπει ότι ακόμη και η χρήση πλαστών εγγράφων αυτή καθεαυτήν δεν θα πρέπει να συνεπάγεται την εφαρμογή συνοριακής ή ταχείας διαδικασίας, εφόσον ο αιτών παράσχει πειστικές εξηγήσεις[48].

64. Επομένως, προκύπτει ότι ακόμη και η χρήση προδήλως πλαστών εγγράφων δεν συνεπάγεται άνευ ετέρου τον χαρακτηρισμό μιας αίτησης διεθνούς προστασίας ως απαράδεκτης (ή αβάσιμης). Τούτο συνιστά πρόσθετο επιχείρημα κατά της συσταλτικής ερμηνείας την οποία τόσο ο υπουργός όσο και το Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (τμήμα διοικητικών διαφορών του Συμβουλίου της Επικρατείας) έδωσαν στον όρο «νέα στοιχεία και πορίσματα».

ΣΤ. Οι προδιαγραφές εξέτασης μιας αίτησης διεθνούς προστασίας

65. Το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας περί αναγνώρισης διευκρινίζει ότι αποτελεί καθήκον των κρατών μελών να αξιολογούν τα συναφή στοιχεία της αίτησης[49]. Κατά το άρθρο 4, παράγραφος 3, της οδηγίας αυτής, η αξιολόγηση αυτή πρέπει να γίνεται σε εξατομικευμένη βάση. Όπως εκτέθηκε ανωτέρω, το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας περί αναγνώρισης περιέχει εκτενή απαρίθμηση των στοιχείων που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη. Το Δικαστήριο, με την απόφασή του της 13ης Μαρτίου 2019, Ε.[50], αποφάνθηκε επί του ζητήματος της εξετάσεως την οποία πρέπει να διενεργούν οι αρμόδιες εθνικές αρχές. Στην υπόθεση αυτή, έκρινε ότι, «[ό]σον αφορά την εξέταση από τις αρμόδιες εθνικές αρχές του αποδεικτικού ή πειστικού χαρακτήρα των αποδεικτικών στοιχείων, των δηλώσεων ή των εξηγήσεων […] η απαιτούμενη κατά περίπτωση εκτίμηση επιβάλλει στις εν λόγω αρχές να λαμβάνουν υπόψη όλα τα στοιχεία που ασκούν επιρροή […]»[51]. Είχε ήδη διευκρινίσει, με την απόφασή του της 7ης Νοεμβρίου 2013, Χ κ.λπ.[52], ότι «οι αρμόδιες αρχές […] εξετάζουν αν οι αποδεδειγμένες περιστάσεις συνιστούν ή όχι τέτοια απειλή ώστε το πρόσωπο αυτό εύλογα να φοβάται, όσον αφορά την ατομική του κατάσταση, ότι όντως θα αποτελέσει το αντικείμενο πράξεων διώξεως». Προσέθεσε ότι η εν λόγω αξιολόγηση του μεγέθους του κινδύνου πρέπει σε όλες τις περιπτώσεις να γίνεται με προσοχή και σύνεση[53].

66. Στο πλαίσιο της προκαταρκτικής διαδικασίας που διεξάγεται σε περίπτωση μεταγενέστερης αίτησης, τα κριτήρια που πρέπει να εκτιμηθούν περιορίζονται μόνο σε εκείνα που προβλέπει το άρθρο 40, παράγραφοι 2 και 3, της οδηγίας περί διαδικασιών. Στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής, δεν προβλέπεται ότι το μέτρο αξιολόγησης των κριτηρίων αυτών διαφοροποιείται με οποιονδήποτε τρόπο από εκείνο που ισχύει ως προς την πρώτη αίτηση διεθνούς προστασίας[54].

48 Το ίδιο ισχύει όσον αφορά την έλλειψη εγγράφων.

49 Αυτό το καθήκον αξιολόγησης πρέπει να εκπληρώνεται σε συνεργασία με τον αιτούντα. Θα επανέλθω επ' αυτού κατωτέρω.

50 Υπόθεση C-635/17 (EU:C:2019:192, σκέψεις 63 έως 69)· καίτοι αφορούσε το άρθρο 5, παράγραφος 2, και το άρθρο 11, παράγραφος 2, της οδηγίας 2003/86. Δεδομένου ότι η εν λόγω οδηγία εντάσσεται επίσης στο κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου, καθώς και ότι το άρθρο 4, παράγραφος 5, της οδηγίας περί αναγνώρισης και το άρθρο 11, παράγραφος 2, της οδηγίας 2003/86 αντιμετωπίζουν με όμοιο τρόπο τις περιπτώσεις στις οποίες δεν υπάρχουν τα απαραίτητα (επίσημα) αποδεικτικά έγγραφα, ουδείς λόγος υπάρχει να θεωρηθεί ότι τούτο δεν ισχύει και όσον αφορά την οδηγία περί αναγνώρισης.

51 Σκέψη 63.

52 Υποθέσεις C-199/12 έως C-201/12 (EU:C:2013:720, σκέψεις 72 και 73), όσον αφορά δύο «στοιχεία» του άρθρου 10, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/83.

53 Όπ.π.

54 Βλ., επίσης, υποσημείωση 18 των παρουσών προτάσεων.

67. Οι ως άνω εκτιμήσεις, όπως και εκείνες που διατύπωσε το ΕΔΔΑ στις αποφάσεις Singh κατά Βελγίου [55] και M.D. και M.A. κατά Βελγίου [56], μπορούν να εφαρμοστούν και επί της πρακτικής του υπουργού στην υπό κρίση υπόθεση. Το γεγονός ότι έγγραφα ανεξακρίβωτης γνησιότητας δεν λαμβάνονται υπόψη διότι δεν θεωρούνται ως «νέα στοιχεία ή πορίσματα» σημαίνει ότι δεν πραγματοποιείται καμία κατά περίπτωση εκτίμηση που να λαμβάνει υπόψη όλα τα στοιχεία που ασκούν επιρροή. Η ερμηνεία την οποία δίδουν στον όρο «νέα στοιχεία και πορίσματα» ο υπουργός και το Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (τμήμα διοικητικών διαφορών του Συμβουλίου της Επικρατείας) όχι απλώς δεν βρίσκει έρεισμα στο γράμμα, στην όλη οικονομία και στον σκοπό της οδηγίας περί διαδικασιών και της οδηγίας περί αναγνώρισης, αλλά αντιβαίνει επίσης στις εγγυήσεις που παρέχει ο Χάρτης, και συγκεκριμένα σε εκείνες που προβλέπει το άρθρο 19, παράγραφος 2, του Χάρτη.

68. Με βάση τα ανωτέρω, προκύπτει η ύπαρξη παράβασης του άρθρου 19, παράγραφος 2, του Χάρτη, στον βαθμό που η πρακτική του υπουργού εμποδίζει την αποφαινόμενη αρχή να εκτιμήσει σε εξατομικευμένη βάση αν ο αιτών κινδυνεύει να απελαθεί σε κράτος στο οποίο διατρέχει σοβαρό κίνδυνο να του επιβληθεί θανατική ποινή ή να υποστεί βασανιστήρια ή άλλη απάνθρωπη ή εξευτελιστική ποινή ή μεταχείριση. Πρόκειται για έννοια στενότερη από εκείνη η οποία περιλαμβάνεται στο άρθρο 40, παράγραφοι 2 και 3, της οδηγίας περί διαδικασιών και η οποία συνδέεται με το κατά πόσον ο αιτών πληροί τις προϋποθέσεις για τη χορήγηση καθεστώτος διεθνούς προστασίας δυνάμει οποιασδήποτε από τις περιπτώσεις που προβλέπει η οδηγία περί αναγνώρισης, ανεξαρτήτως του αν τίθεται ζήτημα απειλής για τη ζωή ή τη σωματική ακεραιότητα του αιτούντος [57].

69. Από τις εκτιμήσεις του ΕΔΔΑ στην υπόθεση M.D. και M.A. κατά Βελγίου [58] προκύπτει επίσης ότι η αξιολόγηση των «νέων στοιχείων ή πορισμάτων» στο πλαίσιο της προκαταρκτικής εξέτασης κατά το άρθρο 40, παράγραφοι 2 και 3, της οδηγίας περί διαδικασιών πρέπει να πραγματοποιείται με την ίδια προσοχή και αυστηρή επιμέλεια που απαιτείται όσον αφορά το σύνολο των αποδείξεων στο πλαίσιο της αρχικής διαδικασίας, προκειμένου να διασφαλίζεται ότι δεν θα πραγματοποιείται απέλαση αντίθετη προς το άρθρο 19, παράγραφος 2, του Χάρτη.

70. Η συμμόρφωση προς το ως άνω μέτρο εκτιμήσεως στο πλαίσιο της προκαταρκτικής διαδικασίας εξέτασης είναι ιδιαιτέρως σημαντική, δεδομένου ότι το άρθρο 42, παράγραφος 2, στοιχείο β′, της οδηγίας περί διαδικασιών επιτρέπει στα κράτη μέλη να θεσπίζουν στην εθνική τους νομοθεσία κανόνες προβλέποντες τη δυνατότητα διεξαγωγής της προκαταρκτικής εξέτασης μόνο βάσει γραπτών παρατηρήσεων. Στην υπό κρίση υπόθεση, το δικαίωμα του αιτούντος να παράσχει εξηγήσεις στο πλαίσιο προσωπικής συνέντευξης σύμφωνα με το άρθρο 14 της οδηγίας περί διαδικασιών εξαρτάται από τη θετική έκβαση της προκαταρκτικής εξέτασης.

Ζ. Προβλήματα σχετικά με τη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων, το βάρος αποδείξεως και την υποχρέωση συνεργασίας

71. Εκ των ανωτέρω έπεται ότι κάθε κανόνας ή πρακτική κράτους μέλους που τείνει να έχει ως αποτέλεσμα τη μη διενέργεια, από την αποφαινόμενη αρχή, αυτοτελούς (εξατομικευμένης) προσεκτικής και επισταμένης εκτίμησης των (νέων) στοιχείων και πορισμάτων, στο πλαίσιο μεταγενέστερης διαδικασίας, αντιβαίνει στο άρθρο 40, παράγραφος 2, της οδηγίας περί

[55] Απόφαση του ΕΔΔΑ της 2ας Οκτωβρίου 2012, Singh κ.λπ. κατά Βελγίου (CE:ECHR:2012:1002JUD003321011).

[56] Απόφαση του ΕΔΔΑ της 19ης Ιανουαρίου 2016 (CE:ECHR:2016:0119JUD005868912).

[57] Βλ. άρθρα 9 και 15, στοιχείο γ′, της οδηγίας περί αναγνώρισης.

[58] Απόφαση του ΕΔΔΑ της 19ης Ιανουαρίου 2016 (CE:ECHR:2016:0119JUD005868912).

διαδικασιών. Στο μέτρο που τα εν λόγω στοιχεία και πορίσματα αφορούν αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με τον κίνδυνο απέλασης αιτούντος σε κράτος στο οποίο κινδυνεύει να υποστεί βασανιστήρια ή άλλη απάνθρωπη ή εξευτελιστική ποινή ή μεταχείριση, τέτοιος κανόνας ή πρακτική αντιβαίνει επίσης στο άρθρο 19, παράγραφος 2, του Χάρτη. Επομένως, δεν έχει καμία σημασία αν στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής προσκομίζονται πρωτότυπα αποδεδειγμένης γνησιότητας, πρωτότυπα ανεξακρίβωτης γνησιότητας ή αντίγραφα. Κάθε έγγραφο πρέπει να εξετάζεται με βάση το μέτρο εκτιμήσεως που ορίζεται στο άρθρο 40, παράγραφοι 2 και 3, της οδηγίας περί διαδικασιών, σε συνδυασμό με το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας περί αναγνώρισης.

72. Η αποφαινόμενη αρχή δεν έχει την ευχέρεια να συναγάγει συμπεράσματα από τον έλεγχο που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της προηγούμενης αίτησης διεθνούς προστασίας. Κάτι τέτοιο θα ματαίωνε εντελώς τον σκοπό της προκαταρκτικής εξέτασης, η οποία αποτελεί ειδικό χαρακτηριστικό γνώρισμα της διαδικασίας μεταγενέστερης αίτησης. Τούτο είναι ιδιαιτέρως εμφανές στην υπό κρίση υπόθεση. Κατά τη συλλογιστική στην οποία στηρίζεται η πάγια νομολογία του Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (τμήματος διοικητικών διαφορών του Συμβουλίου της Επικρατείας), στο πλαίσιο της μεταγενέστερης αίτησης εξετάζονται μόνον έγγραφα αποδεδειγμένης γνησιότητας, διότι έχει ήδη διαπιστωθεί, στο πλαίσιο της προγενέστερης διαδικασίας ασύλου, ότι η αίτηση ασύλου δεν είναι αξιόπιστη. Τούτο λαμβάνεται υπόψη κατά την εξέταση των στοιχείων που προσκομίζονται για πρώτη φορά. Εντούτοις, στην υπό κρίση υπόθεση δεν πρέπει να παραβλεφθεί το γεγονός ότι μεγάλο μέρος των αποδεικτικών στοιχείων κρίθηκαν αξιόπιστα.

73. Επιπλέον, οι γενικοί κανόνες σχετικά με το βάρος αποδείξεως και η υποχρέωση συνεργασίας των κρατών μελών, που ισχύουν όσον αφορά τις αρχικές αιτήσεις διεθνούς προστασίας, δεν είναι δυνατόν να διαφοροποιούνται στην περίπτωση που η αξιολόγηση διενεργείται στο πλαίσιο προκαταρκτικής εξέτασης μεταγενέστερης αίτησης. Υπενθυμίζω εν συντομία τους ως άνω κανόνες και τη λογική που τους διέπει.

74. Όπως προανέφερα, το άρθρο 4 της οδηγίας περί αναγνώρισης απαριθμεί πολλά και ποικίλα στοιχεία που μπορούν να λαμβάνονται υπόψη, καθώς και κανόνες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο τα στοιχεία αυτά μπορούν να αξιολογούνται ως αποδεικτικά στοιχεία. Έχω επίσης αναφερθεί και στην αιτιολογική σκέψη 21 της οδηγίας περί διαδικασιών. Οι επισημάνσεις αυτές μαρτυρούν ότι ο νομοθέτης της Ένωσης αναγνωρίζει όντως ότι ο πρόσφυγας ενδέχεται να μην είναι σε θέση να ακολουθήσει την απλούστερη διαδρομή προκειμένου να εγκαταλείψει τη χώρα από την οποία χρειάζεται να διαφύγει, καθώς και ότι ο αιτών διεθνή προστασία ενδέχεται να μην είχε πάντοτε τη δυνατότητα να πάρει μαζί του όλα τα έγγραφα και λοιπά αποδεικτικά στοιχεία που θα μπορούσαν να αποβούν χρήσιμα για να αποδείξει ότι είναι δικαιούχος διεθνούς προστασίας[59].

75. Οι δυσχέρειες αυτές έχουν επισημανθεί και από το Δικαστήριο. Το Δικαστήριο έχει διαμορφώσει κανόνες σχετικούς με τις υποχρεώσεις του αιτούντος και του κράτους μέλους, αντιστοίχως, όσον αφορά τη συλλογή των αποδεικτικών στοιχείων. Κατά την κρίση του Δικαστηρίου, εναπόκειται κατ' αρχήν στον αιτούντα να υποβάλει όλα τα στοιχεία που είναι αναγκαία για την τεκμηρίωση της αιτήσεώς του. Ωστόσο, το οικείο κράτος μέλος οφείλει να συνεργαστεί με τον αιτούντα κατά το στάδιο προσδιορισμού των συναφών στοιχείων της αίτησης αυτής. Όπως έχει επισημάνει το Δικαστήριο: «Συνεπώς, η εν λόγω απαίτηση συνεργασίας που βαρύνει το κράτος μέλος έχει επακριβώς την έννοια ότι, εάν για οποιονδήποτε λόγο τα στοιχεία

[59] Βλ., επίσης απόφαση του ΕΔΔΑ της 18ης Νοεμβρίου 2014, M.A. κατά Ελβετίας (CE:ECHR:2014:1118JUD005258913, §§ 55 και 62).

που έχει προσκομίσει ο αιτών την παροχή διεθνούς προστασίας δεν είναι πλήρη, πρόσφατα ή συναφή, το οικείο κράτος μέλος πρέπει να συνεργαστεί ενεργώς, στο συγκεκριμένο στάδιο της διαδικασίας, με τον αιτούντα προκειμένου να καταστεί δυνατή η συλλογή όλων των στοιχείων που τεκμηριώνουν την εν λόγω αίτηση. Εξάλλου, ένα κράτος μέλος έχει καλύτερη πρόσβαση από τον αιτούντα σε ορισμένα είδη εγγράφων»[60]. Από τα παραπάνω προκύπτει ότι η υποχρέωση αναζήτησης αποδεικτικών στοιχείων βαρύνει από κοινού τον αιτούντα και το κράτος μέλος.

76. Το άρθρο 42 της οδηγίας περί διαδικασιών προβλέπει προκαταρκτική εξέταση. Η θετική έκβαση της εν λόγω εξέτασης αποτελεί τη θεμελιώδη προϋπόθεση για την περαιτέρω, πλήρη εξέταση. Μολονότι το αντικείμενο της εξέτασης είναι περιορισμένο –ήτοι συνίσταται στο να διαπιστωθεί αν προέκυψαν ή υποβλήθηκαν νέα στοιχεία και πορίσματα και αν αυτά αυξάνουν σημαντικά τις πιθανότητες αναγνώρισης του αιτούντος ως δικαιούχου διεθνούς προστασίας– εντούτοις από κανένα στοιχείο δεν προκύπτει ότι η εξέταση αυτή μπορεί να πραγματοποιηθεί βάσει διαφορετικού, ήτοι χαλαρότερου, μέτρου αξιολογήσεως σε σχέση με την αρχική διαδικασία. Όπως εκτέθηκε ανωτέρω, το άρθρο 19, παράγραφος 2, του Χάρτη αντιτίθεται σαφώς σε πρακτική η οποία, λόγω της μη ενδελεχούς εξέτασης των νέων στοιχείων που υπέβαλε ο αιτών, αυξάνει τον κίνδυνο απέλασης ενός προσώπου σε χώρα στην οποία θα του επιβληθεί θανατική ποινή ή θα υποστεί βασανιστήρια ή άλλη απάνθρωπη ή εξευτελιστική ποινή ή μεταχείριση.

77. Συναφώς, πρέπει να καταστεί σαφές το εξής: τα κράτη μέλη δεν δύνανται να απορρίπτουν *άνευ ετέρου* μεταγενέστερη αίτηση ασύλου ως απαράδεκτη για τον λόγο και *μόνον* ότι δεν έχει εξακριβωθεί η γνησιότητα των εγγράφων που προσκομίσθηκαν προς τεκμηρίωση της αίτησης αυτής, στηριζόμενα στην παραδοχή ότι τέτοια έγγραφα ανεξακρίβωτης γνησιότητας δεν αποτελούν «νέα στοιχεία ή πορίσματα». Κάτι τέτοιο θα ήταν αντίθετο προς το άρθρο 40, παράγραφος 2, της οδηγίας περί διαδικασιών.

78. Εντούτοις, τα παραπάνω δεν εμποδίζουν τα κράτη μέλη να απορρίπτουν την αίτηση ως απαράδεκτη βάσει του δευτέρου κριτηρίου του άρθρου 40, παράγραφος 3, της οδηγίας περί διαδικασιών, με την αιτιολογία ότι από την εξατομικευμένη αξιολόγηση των «νέων στοιχείων και πορισμάτων», στο πλαίσιο της οποίας έχουν ληφθεί υπόψη όλα τα στοιχεία που ασκούν επιρροή, προκύπτει ότι τα εν λόγω έγγραφα ανεξακρίβωτης γνησιότητας δεν αυξάνουν σημαντικά τις πιθανότητες αναγνώρισης του αιτούντος ως δικαιούχου διεθνούς προστασίας. Τούτο μπορεί να συμβεί αν αποδειχθεί ότι τα έγγραφα ανεξακρίβωτης γνησιότητας πλαστογραφήθηκαν ή ότι δεν είναι κρίσιμα ή ότι ελάχιστα ενισχύουν τους ισχυρισμούς που προβλήθηκαν στο πλαίσιο της προηγούμενης αίτησης ασύλου, η οποία δεν ευδοκίμησε. Η εκτίμηση αυτή στηρίζεται κατ' ανάγκην σε εξατομικευμένη αξιολόγηση, στο πλαίσιο της οποίας ερευνάται, για παράδειγμα, κατά πόσον ο αιτών διατρέχει τον κίνδυνο να του επιβληθεί θανατική ποινή ή να υποστεί βασανιστήρια ή άλλη απάνθρωπη ή εξευτελιστική ποινή ή μεταχείριση, δεδομένου ότι αυτό συνιστά λόγο για την αναγνώριση επικουρικής προστασίας σύμφωνα με το άρθρο 15, στοιχείο β′, της οδηγίας περί αναγνώρισης. Η αίτηση μπορεί, ασφαλώς, να απορριφθεί και κατόπιν περαιτέρω εξέτασης σύμφωνης προς το κεφάλαιο ΙΙ της οδηγίας περί διαδικασιών, ακόμη και όταν πληρούνται τα κριτήρια του άρθρου 40, παράγραφοι 2 και 3, της οδηγίας αυτής.

[60] Απόφαση της 22ας Νοεμβρίου 2012, M. (C-277/11, EU:C:2012:744, σκέψεις 65 και 66). Τούτο επιβεβαιώνεται και από τον πρακτικό οδηγό της EASO «Αξιολόγηση των αποδεικτικών στοιχείων», του Μαρτίου 2015, τον οποίο οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη τα κράτη μέλη σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 10 της οδηγίας περί διαδικασιών. Το σημείο 1.2.2.5, για παράδειγμα, αναφέρει ότι, προκειμένου να αξιολογήσει την υπόθεση, ο χειριστής ενδέχεται επίσης να χρειαστεί να εξασφαλίσει άλλα αποδεικτικά στοιχεία αυτεπάγγελτα.

V. Πρόταση

79. Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στα προδικαστικά ερωτήματα που υπέβαλε το Rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch (περιφερειακό δικαστήριο Χάγης, με τόπο συνεδριάσεως στο Hertogenbosch, Κάτω Χώρες) ως εξής:

1. Η διατήρηση, από αποφαινόμενη αρχή κράτους μέλους, πρακτικής κατά την οποία πρωτότυπα έγγραφα ουδέποτε μπορούν να αποτελούν νέα στοιχεία ή πορίσματα στο πλαίσιο μεταγενέστερης αιτήσεως ασύλου εφόσον δεν μπορεί να εξακριβωθεί η γνησιότητά τους, δεν συνάδει προς το άρθρο 40, παράγραφος 2, της οδηγίας 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας, σε συνδυασμό με το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας. Δεν ασκεί επιρροή το αν ο αιτών, στο πλαίσιο μεταγενέστερης αιτήσεως, προσκομίζει αντίγραφα εγγράφων ή έγγραφα προερχόμενα από πηγή που δεν μπορεί αντικειμενικά να ελεγχθεί, δεδομένου ότι κάθε έγγραφο πρέπει να εξετάζεται, με προσοχή και αυστηρή επιμέλεια, σε εξατομικευμένη βάση, προκειμένου να διαπιστωθεί αν αυξάνει σημαντικά τις πιθανότητες χαρακτηρισμού του αιτούντος ως δικαιούχου διεθνούς προστασίας και προκειμένου να αποτραπεί η απέλαση προσώπου όταν αυτό διατρέχει προσωπικό και πραγματικό κίνδυνο να υποστεί μεταχείριση αντιβαίνουσα στο άρθρο 19, παράγραφος 2, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2. Το άρθρο 40 της οδηγίας 2013/32, σε συνδυασμό με το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 2011/95, δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, κατά την εξέταση εγγράφων και την αξιολόγηση της αποδεικτικής αξίας τους, η αποφαινόμενη αρχή κράτους μέλους επιτρέπεται να προβαίνει σε διάκριση μεταξύ εγγράφων που έχουν υποβληθεί στο πλαίσιο της αρχικής αίτησης και εγγράφων που έχουν υποβληθεί στο πλαίσιο της μεταγενέστερης αίτησης. Κατά την εξέταση εγγράφων στο πλαίσιο μεταγενέστερης αίτησης, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να συνεργάζονται με τον αιτούντα στον ίδιο βαθμό όπως και κατά την αρχική διαδικασία.